

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА
Факультет фінансів

Кафедра фінансів імені Віктора Федосова

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «Фінанси»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 «Управління та адміністрування»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: очна
очна (денна), заочна, дистанційна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Цифровізація та її вплив на розвиток фінансових технологій
(на прикладі банківського сектору)»
(назва теми)

здобувача Максимова Євгенія Андрійовича
(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: к.е.н. Шапран Н.С.
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Буряченко А.Є
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

Київ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
--------------------	----------

Р

Р 01. Сутність поняття цифровізації, її роль і значення у фінансових технологіях на прикладі банківського сектору.....	6
---	----------

Р 2. Нормативно-правове забезпечення цифрової економіки в Україні.....	14
---	-----------

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЯХ	22
---	-----------

2.1. Аналіз сучасного стану ринку цифровізації фінансових технологій України...22	
---	--

2.2. Використання інструментів цифровізації у банківському секторі України32	
--	--

2.3. Оцінка фінансових показників Universal Bank після впровадження проекту monobank, як першого в Україні представника необанкінгу	37
---	-----------

РОЗДІЛ 3. ВИКЛИКИ І ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	43
---	-----------

Р 01. Практичні аспекти цифровізації фінансових технологій в Україні: проблеми і виклики.....	43
--	-----------

Р 2. Шляхи вдосконалення цифровізації фінансових технологій в Україні.....	49
---	-----------

ВИСНОВКИ	56
-----------------------	-----------

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59
---	-----------

Ч

Н

І

А

С

П

Е

К

Т

И

Ц

Н

ВСТУП

Актуальність теми обумовлена розповсюдженням цифрових технологій у всіх сферах бізнесу та значним підвищенням їх використання у фінансовій галузі. Завдяки цифровим технологіям фінансові установи, а саме банки, страхові компанії та інші учасники ринку, можуть знизити вплив людського фактора на процеси прийняття рішень, швидше та ефективніше аналізувати великі обсяги даних, скорочувати витрати та автоматизувати комунікацію з клієнтами. Банківський сектор є особливо важливим місцем застосування цифрових фінансових технологій, оскільки саме в цій сфері в Україні вони розповсюдились найбільше за останні десять років. У зв'язку з новизною цих фінансових інновацій є необхідним дослідити їх поширення на фінансовому ринку і вплив на банківський сектор. Виокремити основні недоліки і виклики сучасної практики цифровізації фінансових технологій в умовах повномасштабної війни і визначити шляхи для їх подолання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти цифровізації досліджуються в роботах багатьох вчених, таких як Бренен С., Кріс Д., Гусева О. Ю., Легомінова С. В., Туль С.І., Стенко Б.С., Бірюк С.О., Левченко К.М. та інших. Їх дослідження зробили вагомий внесок на досягнення суті цифровізації та її розвитку у технологіях на фінансовому ринку.

Мета дослідження полягає у тому, щоб шляхом аналізу потенційних ризиків і можливостей, а також визначення доцільності впровадження цифрових фінансових технологій на фінансовому ринку України, зокрема в банківському секторі, виявити ключові недоліки сучасної фінтех практики та визначити потенційні шляхи їх виправлення.

Завдання дослідження включає наступні пункти:

визначити теоретичні основи поняття "цифровізація" з метою з'ясування її сутності та областей застосування;

исвітлити нормативно-правове забезпечення цифрової економіки України

задля розуміння напрямку руху уряду у сфері цифровізації фінансових технологій;

роаналізувати сучасний стан ринку фінтех компаній в Україні;

дійснити аналіз використання цифрових фінансових технологій у банківському секторі України з метою виявлення тенденцій розвитку їх застосування;

цінити фінансову ефективності впровадження цифрових фінансових технологій на прикладі проекту з необанкінгу;

изначити основні недоліки у сучасній практиці цифровізації фінансових технологій в Україні;

формуванати шляхи вирішення наведених недоліків і вдосконалення переваг у практиці цифровізації фінансових технологій в Україні.

Об'єкт дослідження – цифровізація фінансових технологій.

Предмет дослідження – економічні відносини, що виникають між учасниками фінансового ринку під впливом цифровізації фінансових технологій.

Методи дослідження. Під час виконання роботи були використані такі методи: порівняння, систематизація та теоретичне узагальнення (під час дослідження сутності поняття «цифровізація», дослідження нормативно-правового забезпечення цифрової економіки в Україні); класифікації (при визначенні цифрових фінансових технологій у банківському секторі), аналізу і розрахунків

Теоретична значущість. Результати роботи відображають сучасний стан та тенденції розвитку фінтех ринку та можливості залучення цифрових фінансових технологій у банківській сфері. Вони доповнюють знання про поняття «цифровізації», її вплив на фінансові технології, а також про переваги та ризики їх використання в банківській діяльності.

Методична значущість. Отримані результати можуть слугувати основою для подальших наукових досліджень у галузі фінансових технологій та їх впливу на банківський сектор. Методичний підхід, використаний у дослідженні, може бути використаний як зразок для подібних аналізів в майбутньому.

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути корисними для банківських установ, компаній, що надаються фінтех послуги, уряду та громадськості у цілому. Вони надають важливу інформацію для прийняття стратегічних рішень щодо важливості застосування цифрових фінансових технологій в банківському секторі та наданні рекомендацій з діяльності фінтех компаній в Україні.

Інформаційна база дослідження включає законодавчі акти та нормативні документи України з питань цифровізації, монографії та наукові статті закордонних та вітчизняних вчених, офіційну статистику НБУ та вітчизняних банків, звіти UAFIC та інтернет-джерела по темі дипломної роботи.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1. Сутність поняття цифровізації, її роль і значення у фінансових технологіях на прикладі банківського сектору

На сьогоднішній день, цифровізація дедалі більше виходить на передній план сучасних економічних процесів. Це виникає через те що у світі зберігається загальний тренд на розвиток цифрових технологій та цифрового суспільства, що, безумовно, створює нові виклики в соціально-економічній сфері. Збільшення кількості людей із доступом до глобальної мережі Інтернет та відкриття нових інновацій у цифрових технологіях також поширюють вплив цифровізації на фінансовому ринку.

Глобальна цифровізація проникає в усі сфери економічного, соціального та навіть культурного життя. Цей процес змінює традиційну економічну систему та доволі швидко змінює різноманітні прояви соціальних функцій. Цифрові технології проникли в організації на всіх рівнях, починаючи від невеликих домогосподарств, які розглядають цифрову трансформацію як ключовий стратегічний інструмент продуктивності, модернізації та зниження витрат, до міжнародних систем, які з'єднують країни за допомогою зв'язку та обміну інформацією мережею Інтернет. Багато організацій розглядають цифрову трансформацію як ключовий стратегічний інструмент продуктивності та модернізації. Також розвиток цифрових технологій значно впливає на структурну частину ринку праці, викликаючи зміни в організації праці, виникнення нових професій і сприяючи створенню глобального цифрового ринку праці.

Суть концепції цифровізації полягає в трансформації економік і суспільств шляхом інтенсивного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Ця трансформація стає рушієм інновацій, ефективності та

конкурентоспроможності, змінюючи спосіб виробництва, обміну та споживання товарів і послуг.

У контексті фінансових технологій, цифровізація відіграє ключову роль у трансформації фінансових послуг та установ. Це дозволяє створювати нові цифрові продукти та послуги, підвищувати швидкість і доступність фінансових транзакцій, оптимізувати процеси управління ризиками та підвищувати рівень фінансової доступності. Також цифрові технології допомагають боротися зі злочинністю, покращуючи безпеку фінансових операцій і захищаючи особисті дані клієнтів.

Важливо розуміти значення визначення терміну "цифровізація". В межах цієї роботи ми будемо вважати терміни "діджиталізація" та "цифровізація" тотожними, оскільки вони обидва означають перетворення процесу/засобу в цифрову форму. Не зважаючи на те що, деякі науковці все таки розділяють ці терміни, оскільки термін "цифровізація" має більш вузьке значення, на відміну від терміну «діджиталізація», проте, в контексті дослідження цифровізації фінансових технологій, ця відмінність не є критичними.

За загальноприйнятим визначенням, терміном цифровізація зазвичай позначають процес переведення в цифрову форму. Зокрема, Gartner розглядає цифровізацію як "використання цифрових технологій для зміни бізнес-моделі та створення нових джерел доходів і доданої вартості, що приводить до руху в напрямку цифрового бізнесу" [1], тоді як Merriam-Webster визначає цифровізацію більш широко, як "процес конвертації чогось в цифрову форму" [2].

Так стає зрозуміло, що термін «цифровізація» має доволі велике розгалуження у визначеннях, які нерідко тлумачать по-різному, в залежності від ситуації. Так, Бренен С. і Кріс Д., визначили поняття «цифровізація», як процес прийняття або збільшення використання цифрових і комп'ютерних технологій в організації, галузі, країні, як спосіб перебудови багатьох сфер соціального життя навколо цифрових комунікацій та медіа інфраструктури [3].

В той же час, Гусєва О. Ю. і Легомінова С. В. визначають «цифровізацію» більш повноцінно зі сторони бізнесу, а саме як, - «Глибину трансформацію, проникнення цифрових технологій для оптимізації і автоматизації бізнес-процесів,

підвищення продуктивності і покращення комунікаційної взаємодії з споживачами»

Ще один наш співвітчизник, Туль С.І., у своїй праці «Сучасні методики інтегральної оцінки діджиталізації світової економіки та ринку праці», зазначив, що під терміном «цифровізація» варто розуміти процес широкомасштабних змін у відносинах між агентами (урядом, соціумом, бізнесом), який відбувається в усіх сферах суспільної діяльності під впливом інтеграції цифрових технологій, діджиталізованих даних та мережі Інтернет. У результаті цих відносин формується цілісна цифрова екосистема [5].

Але найбільш влучно, на нашу думку, було дано визначення поняттю «цифровізація» Організацією економічного співробітництва та розвитку. Так, відповідно до їх звіту за 2019 рік, «цифровізація - це процес взаємопов'язаного використання даних і цифрових технологій, який сприяє появі нових або зміні існуючих видів діяльності» [6].

Таким чином, можемо сказати, що переважна кількість науковців тлумачать поняття "цифровізація", як взаємодію економічних учасників за допомогою інформаційних технологій. Важливо відзначити, що більшість зазначених визначень акцентується на підвищенні оптимізації бізнес-процесів і використанні цифрових технологій для підвищення продуктивності відповідних процесів. Також науковці схиляються до думки, що цифровізація грає визначальну роль у розвитку сучасної глобальної економіки і фінансового ринку [7].

Виходячи з зазначених визначень, стає зрозуміло, що цифровізація також відіграє ключову роль у розвитку фінансових технологій, оскільки стрімка еволюція цифрових технологій на фінансовому ринку сприяли розвитку відповідного категорійного апарату. Так, поняття «фінтех» (англ. FinTech), може розглядатися по-різному, а саме як технологія, галузь, бізнес модель, інновація та послуга (рисунок 1.1).

Рисунок 1.1 – Підходи щодо визначення фінансових технологій [8]

Так, найбільш популярним є розуміння фінансових технологій у інноваційному і технологічному аспектах, які хоч і є близькими до поняття Фінансових інновацій, проте точно не є йому тотожними, оскільки інновації у фінансових технологіях обов'язково мають бути пов'язаними з відкриття чогось нового саме у технологічній, або цифровій сфері. Яскравим прикладом фінтеху у інноваціях може слугувати відкриття технології Blockchain (децентралізована технологія управління транзакціями та даними [9]), або Big Data Analytics (оперування великими масивами даних за допомогою аналітичних методів [10]), технологія хмари, штучного інтелекту і тд. У той самий час фінансові інновації не обов'язково мають бути пов'язані з впровадженням конкретних інформаційних технологій на фінансовому ринку.

Вважається, що термін «фінтех» виник на початку 1990-х років, коли почався розвиток Інтернету. Активний розвиток фінтеху почався у 2008 році з глобальною фінансовою кризою та її наслідками, а саме змушенням фінансових компаній скорочувати витрати. У зв'язку з цим починають з'являтися стартапи та нові бізнес-моделі, здатні задовольнити потреби вимогливих клієнтів. Також однією з основних причин розвитку фінтеху у ті часи стало зростання недовіри населення до банківської системи, у наслідок чого ця сфера почала активно

модернізуватись. Використання цифрових інструментів, таких як мобільні додатки, онлайн-платформи та електронні методи оплати, постійно оптимізували процес надання фінансових послуг, паралельно полегшуючи користувачам доступ до них.

Фінансові технології також допомагають розробляти нові фінансові продукти та послуги, створювати інноваційні бізнес-моделі та надавати швидші й ефективніші рішення фінансових проблем. Впровадження цифрових рішень також допомагає зменшити витрати та підвищити фінансову ефективність операцій.

Сучасні фінансові установи вже давно не мають ексклюзивних прав на надання традиційних фінансових послуг (інвестування, кредитування та страхування). Також конкуренція призвела до зменшення банківської маржі. Для того, щоб зміцнити свої позиції на ринку та створити умови для стійкого зростання в майбутньому, для фінансових установ критично важливим є перехід на нову модель організації бізнес-процесів. Ця модель передбачає активне використання сучасних інформаційних технологій у наданні фінансових послуг, аналізі фінансових транзакцій, зберіганні та обробці великих обсягів даних.

На сьогоднішній день кількість фінтех послуг, які існують в Україні, є доволі великою і різноманітною. В залежності від сфер застосування, можемо класифікувати фінтех за такими категоріям: платежі та банківська справа, управління особистими фінансами, страхування та управління ризиками, фандрайзинг та краудфандинг, RegTech (регуляторні технології), бізнес-технології, альтернативне кредитування (Таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 – Класифікація Фінтех послуг і продуктів.

Категорія послуги або продукту	Детальний опис
Платежі та банківська справа	Продукти та послуги, спрямовані на оптимізацію процесів платежів і банківських операцій. Представлена широким спектром інструментів, від мобільних платежів та р2р переказів до інтегрованих білінгових систем, які підтримують різноманітні режими оплати (передплата, післяплата, змішаний тип оплати) та інтеграцію онлайн та офлайн платежів. Також включає інвестиційні та торгові послуги і рішення, які пов'язані з криптовалютою.
Управління особистими фінансами	Інструменти та послуги, які спрямовані на допомогу користувачам в управлінні їхніми особистими фінансами. Це може включати створення та ведення особистого бюджету, фінансові консультації, інструменти для фінансового планування та моніторингу.
Страховання та управління ризиками	Програмні рішення для страхових компаній, спрямовані на автоматизацію процесів управління ризиками та адміністрування полісів. Це може включати системи оцінки ризиків, розрахунку премій, обробки заявок та інші інструменти для ефективного обслуговування клієнтів.
Фандрайзинг та краудфандинг	Платформи та інструменти для залучення та збору коштів на різноманітні цілі, включаючи проекти, благодійність, стартапи тощо. Це може бути онлайн-платформи для збору донатів (пожертв) та цільових зборів, які спрощують процес залучення фінансування через масову участь.
RegTech (регуляторні технології)	Технології, що допомагають компаніям дотримуватися різноманітних регуляторних вимог. Це можуть бути програмні рішення для автоматизації процесів комплаєнсу (відповідності внутрішнім чи зовнішнім нормам), включаючи біометричні сканери та інші технології для ідентифікації та аутентифікації користувачів.
Бізнес-технології	Продукти та послуги, які призначені для підтримки фінансових процесів у бізнесі. Вони можуть включати рішення для бухгалтерського обліку, оподаткування, виставлення рахунків, збору платежів, аналітики даних та інші інструменти, спрямовані на оптимізацію фінансових процесів в організації.
Альтернативне кредитування	Послуги, що надають альтернативні форми фінансування, відмінні від традиційних банківських кредитів. Це можуть бути платформи для однорангового кредитування, фінансування за рахунками-фактурами, готівкові аванси для продавців тощо.

Джерело: розроблено автором на основі [11]

Наведена вище класифікація послуг фінтеху дає розуміння про всю різноманітність продуктів у цій сфері. Розвиток технологій веде до постійного виникнення нових продуктів та сервісів, які можуть не вписуватися у вже існуючі категорії. Такий обсяг сервісів змушує нас розуміти, що класифікація є лише наближеною картинкою стану ринку фінансових технологій у світі. Іноді нові продукти можуть поєднувати різні функції або використовувати нові підходи, що

ускладнює їхню точну класифікацію. Така невизначеність свідчить про живий і динамічний характер фінтех і показує, що завжди існує місце для нових інновацій та розвитку.

У той же час, цифровізація фінансових технологій стимулювала появу нових інструментів для надання фінансових послуг, зростання популярності необанкінгу, криптовалют, мобільних програм та інноваційних ІТ-технологій (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Новітні інструменти надання фінансових послуг

Інструмент	Ключові характеристики
Необанкінг	Зручність та швидкість обслуговування клієнтів, витіснення традиційного банкінгу, активний розвиток digital-банків.
Криптоактиви	Зростання обсягів ринку, збільшення інвестицій, легалізація в Україні, розвиток криптостартапів та представництв міжнародних компаній.
Штучний інтелект (ШІ)	Підвищення якості сервісу, модернізація послуг, використання для аналізу великого обсягу даних, скорочення витрат, конкурентна перевага на ринку фінансових послуг.
Фінансові екосистеми	Об'єднання різних компаній для надання широкого спектру фінансових та нефінансових послуг, онлайн зручність та доступність, конкурентна перевага у формуванні більш прибуткового та клієнтоорієнтованого бізнесу.
Open banking (відкритий банкінг)	Розширення можливостей банків, фінтеху та клієнтів через єдину платіжну екосистему, використання відкритих даних для персоналізованих рішень, оптимізація витрат, вигреш для готових до змін учасників ринку.

Джерело: розроблено автором на основі [12]

З зазначених інноваційних інструментів яскраво виділяються інструменти, які застосовуються у банківському секторі. Так, враховуючи вимоги до банківської системи з боку ринку фінансових послуг в Україні та світі, важливо уважно вивчити можливості фінтеху в банківській галузі. Особливої уваги заслуговують фінтех-послуги, пов'язані з «кредитами, депозитами та послугами зі збільшенням капіталу». До них належать такі інструменти, як мобільний банкінг, краудфандинг, кредитний скоринг і самі кредити. Ці послуги мають свої особливості, властиві цій категорії, а саме:

отенційні ризики аналізуються за допомогою використання альтернативних джерел інформації;

ідсутній центральний регуляторний орган;

ункціонування відбувається за підтримкою програмного забезпечення та додатків для персональних комп'ютерів, мобільних телефонів та послуг, що надаються на

офіційних інтернет-ресурсах компанії;
абезпечення кредитного бізнесу, збільшення капіталу та депозитних послуг відбувається без посередництва традиційних фінансових установ;
они пропонують ті самі послуги, що й традиційні фінансові посередники, але з явною перевагою зручності та простоти доступу.

Не менш важлива категорія фінтех послуг у банківській системі - це роздрібні платіжні, розрахункові та клірингові послуги (а саме: P2P-розрахунки, криптовалюти, мобільні гаманці) серед яких можна визначити такі ознаки:
ункціонування відбувається за підтримкою програмного забезпечення та додатків для персональних комп'ютерів, мобільних телефонів та послуг, що надаються на офіційних інтернет-ресурсах компанії;
адання послуг відбувається без участі класичних фінансових інститутів;
ідсутній центральний регуляторний орган.

На останок, фінтех послуги з управління активами (наприклад високочастотний трейдинг, е-торгівля, роботи-консультанти) можуть виражатися такими критеріями:
ункціонування відбувається за підтримкою програмного забезпечення та додатків для персональних комп'ютерів, мобільних телефонів та послуг, що надаються на офіційних інтернет-ресурсах компанії
адання послуг відбувається без участі класичних фінансових інститутів;
ункціонування системи відбувається за рахунок математичних алгоритмів, які виконуються автоматизованою системою;
исока швидкість обробки даних та виконання операцій.

Аналіз всього різноманіття цифровізації фінтех продуктів і послуг повною мірою виражає їх важливість у роботі фінансового ринку, що, у свою чергу, вимагає більш розширеного аналізу переваг і викликів цифровізації фінансових технологій як і у розрізі банківського сектору, так і у розрізі фінансового ринку у загальному.

Отже, цифровізація фінансових технологій відіграє важливу роль у модернізації фінансових послуг та створенні нових бізнес-моделей, що задовольняють потреби вимогливих клієнтів. Зокрема, цифрові інструменти

допомагають оптимізувати процеси надання фінансових послуг та зменшити їхні витрати. Наведена класифікація фінтех послуг показує різноманітність цього сектору: від банківської справи до альтернативного кредитування

У цілому, фінтех є ключовим чинником у розвитку сучасної фінансової індустрії, аналіз якої дозволяє зрозуміти важливість і перспективи цифровізації фінансових технологій. Зростання цього сектору свідчить про живий та динамічний характер фінансового ринку і показує, що завжди існує місце для нових інновацій та розвитку.

. Нормативно-правове забезпечення цифрової економіки в Україні

Цілеспрямоване та комплексне використання інформаційних, комунікаційних та цифрових технологій сприяло інтеграції України в європейські та глобальні системи та інфраструктуру. До ключових цілей на шляху цифровізації України належить:

адаптація ринкових механізмів;

одолання інституційних і законодавчих перешкод;

апочаткування ініціатив цифрової трансформації;

залучення інвестицій;

сприяння розвитку цифрової інфраструктури та культивування попиту на цифрові технології серед громадян оснащених необхідними цифровими навичками.

В Україні важливість сприяння розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) набула особливого значення в різних аспектах суспільства. Цей наголос узгоджується з пріоритетною метою уряду щодо сприяння інклюзивному інформаційному суспільству, яке задовольняє потреби людей і сприяє доступності, розвитку та необмеженому створенню, накопиченню, використанню та обміну інформацією та знаннями.

З метою прискорення становлення інформаційного суспільства в Україні 9 січня 2007 р. було прийнято Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки». № 537-V [13]. Цей Закон встановлює необхідні умови для створення сприятливого економічного середовища, що сприяє розвитку інформаційного суспільства. Він також сприяє поступовому переходу від індустріальної економіки до економіки, що базується на знаннях, сприяє розвитку доступної інформаційної інфраструктури, забезпечує загальний доступ до телекомунікаційних послуг та інформаційних ресурсів, заохочує створення загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів і спрямований на розширення асортимент та кількість електронних послуг. Основною метою цифровізації, в рамках даного закону, є створення інформаційних ресурсів і сприяння взаємодії електронних комунікацій через роботу електронних і цифрових пристроїв, засобів і систем у різних аспектах життя.

Попри це, основоположним документом, який регулював поведінку учасників діяльності, пов'язаної з цифровізацією, був Закон України «Про електронну комерцію», який було прийнято 3 вересня 2015 року 675-VIII. Цей документ регулює правові та організаційні аспекти електронної комерції в Україні, в тому числі наводить численні визначення термінам пов'язаних з електронною комерцією, описує процедури здійснення електронних транзакцій, визначає учасників відносин у цій сфері та їх права та обов'язки [14].

Іншою постановою, яка стосується переведення економіки на цифровий формат, є Постанова Кабінету Міністрів України № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних», 21 жовтня 2015 р. ц. правило визначило вимоги до структури та формату відкритих даних, перелік даних, які оприлюднюються, та порядок оновлення відкритих даних [15].

Також, визначення поняття цифровізація наводиться в «Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки» від 17 січня 2018 р., яке, на сьогоднішній день є чинним, та подовженим Розпорядженням Кабінету

Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації» від 3 березня 2021 року (Таблиця 1.3).

Так, відповідно до «Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки», «цифровізація – це насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможлиблює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний простір» [16].

Таблиця 1.3 – Концепції розвитку цифрової економіки та їх основні положення

Назва Концепції	Основні положення і цілі документу
«Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки» від 17 січня 2018 р. № 67-р.	Визначено: поняття цифровізації, основну мету цифровізації, поняття «Цифрових технологій», основні цілі цифрового розвитку (в тому числі і рейтингові цілі досягнень до 2020 року), принципи цифровізації, напрями цифрового розвитку, напрями співробітництва і розвитку у гармонізації з цифровими ініціативами, цифровим порядком денним для Європи та єдиним цифровим простором, обсяг фінансування матеріально-технічних та трудових ресурсів.
«Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації» від 3 березня 2021 р. № 167-р.	Визначено: поняття цифрової компетентності, основні проблеми з питань розвитку цифрової компетентності, мета і строки реалізації Концепції, основні завдання Концепції, шляхи та способи розв’язання проблем, прогноз впливу на ключові інтереси заінтересованих сторін і очікувані результати.

Джерело: розроблено автором на основі [17, 18]

Концепція також описує основні принципи цифровізації в Україні, а саме:

- цифровізація має забезпечити кожному громадянину рівний доступ до інформації, знань та послуг на основі інформаційних, комунікаційних та цифрових технологій;
- цифровізація має призвести до переваг у багатьох сферах повсякденного життя;
- цифровізації сприяє механізм економічного зростання, який підвищує ефективність, продуктивність і конкурентоспроможність за рахунок використання цифрових технологій;
- цифровізація має сприяти співпраці з європейськими інституціями та сприяти кращому розумінню Європейського Союзу;

ифровізація повинна мати позитивний вплив на інформаційне суспільство та ЗМІ;

тандартизація є основою цифровізації, одним із основних факторів її успіху;

ифровізація має супроводжуватися зростанням довіри та безпеки;

ифровізація як об'єкт фокусного та комплексного державного управління.

Крім того, в «Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки» були визначені основні рейтингові цілі реалізації Концепції розвитку цифровізації економіки на момент 2020 року. Діаграма порівняння цільових та фактичних значень наведена нижче (рисунок. 1.2).

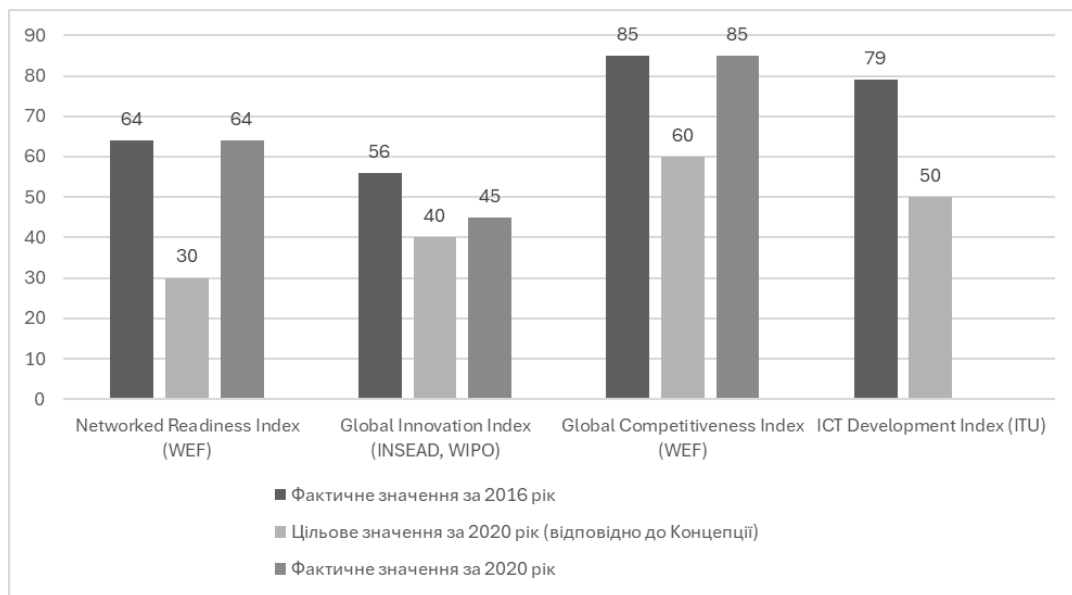

Рисунок 1.2 – Порівняння цільових індексів за «Цифровою аджендою України» та фактичних значень у 2020 р."

Джерело: розроблено автором на основі [16, 18, 19, 20].

Так, з діаграми можемо побачити, що у 2020 році не було досягнуто цільових значень у показниках цифровізації економіки. У більшості рейтингів Україна залишилась на тій самій позиції (Networked Readiness Index, Global Innovation Index). Порівняння з показником ICT Development Index не є доцільним, оскільки останній змінив систему свого оцінювання після 2017 року. Підсумовуючи, можемо припустити, що невиконання поставлених цілей може свідчити про те, що стратегії

цифровізації та заходи з підвищення рівня діджиталізації були недостатньо ефективними, або їхні завдання були переоцінені авторами проекту, особливо якщо вони мали бути виконані за 4 роки.

Важливо відзначити, що закон України "Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки" є останнім правовим актом, який напряду регулює стратегію цифровізації економіки на законодавчому рівні. В даний час цей нормативно-правовий акт діє, але його актуальність може бути під сумнівом, оскільки Концепція розвитку була розроблена до 2020 року і не брала до уваги зміни, які відбулися внаслідок Коронакризи та повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну.

Також, відповідно до «Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації», у контексті розвитку цифрової економіки, не менш важливу роль відіграє цифрова компетентність, що визначається у Концепції як динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність із використанням таких технологій. Так, у Концепції також зазначаються основні виклики, з якими стикається розвиток цифрових компетентностей в Україні [17]. До них відноситься відсутність:

- ридичного нагляду за розвитком цифрових здібностей;

- системи та опису цифрових здібностей (цифрового таланту), а також вимог до різних рівнів володіння цифровими навичками та цифровими здібностям;

- диних підходів до визначення цифрових здібностей у професійних стандартах та спільна вимога до освітніх програм, які орієнтовані на розвиток інформаційних та цифрових здібностей фахівців у різних галузях;

- агальні вимоги до цифрових навичок в освітній системі;

- отреби в цифрових знаннях щодо професійних стандартів;

- нструменти, які оцінюють ступінь розвитку цифрових навичок і цифрових здібностей;

оординація дій на рівні органів виконавчої влади та місцевого самоврядування під час реалізації державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрової компетентності;
системи оцінки ступеня визнання цифрових здібностей.

Так, зазначені концепції визначили на законодавчому рівні значення поняття цифровізація, її основні принципи, а також зв'язок з цифровою компетентністю та пов'язаних з цим проблемами в Україні.

Ще одним важливим документом у контексті цифровізації є прийнятий у 2022 році Закон України «Про віртуальні активи», в рамках якого було сформульовано поняття віртуального активу і зазначено правовий режим віртуального активу і принципи державного регулювання обороту віртуальних активів [21].

Проте варто зауважити, що Закон України "Про віртуальні активи" досі не набрав чинності, зокрема, через потребу в адаптації до міжнародних стандартів, наприклад до регуляторного фреймворку Європейського Союзу, а саме Markets in Crypto Assets (MiCA). MiCA регулює різні аспекти криптоактивів, включаючи вимоги до емітентів токенів, постачальників послуг у сфері криптоактивів, а також процедури допуску та обігу криптоактивів на ринку. Такий крок важливий, оскільки MiCA встановлює стандарти для ринку криптоактивів у ЄС, і адаптація національного законодавства України до MiCA допоможе унормувати й розвинути відповідний ринок у країні. На сьогоднішній день проводиться спільна робота НКЦПФР та НБУ з трансформації закону у відповідності до стандартів ЄС. Оскільки Україна прямує до інтеграції з ЄС, її законодавство поступово гармонізується з європейським [22].

Іншим важливим документом, який забезпечив розвиток цифровізації фінтеху в Україні, є Закон України "Про хмарні послуги". В рамках даного закону визначаються правові відносини, пов'язані з обробкою та захистом даних у контексті використання хмарних обчислень та надання хмарних послуг. Документ встановлює основні положення щодо визначення хмарних послуг, порядку їх надання, а також вимоги до надавачів таких послуг. Закон передбачає розвиток

платформ інформаційно-комунікаційних технологій, базованих на хмарних обчисленнях, і встановлює принцип переваги хмарного середовища [23].

Таким чином, впровадження цього закону мало створити умови для ефективного використання хмарних ресурсів, сприяти оптимізації процесів обробки та збереження інформації, а також зменшити витрати на розробку та підтримку власних інформаційних систем державних органів та підприємств [23].

На останок, розглянемо Закон України "Про платіжні послуги". Цей закон встановлює правові та організаційні засади здійснення платіжних послуг в Україні, регулює відносини між учасниками платіжного процесу та визначає порядок здійснення платежів у національній та іноземній валюті. Основні положення закону визначають види платіжних послуг та їх організаційно-правові форми, права та обов'язки учасників платіжного процесу, умови здійснення платежів, захист прав споживачів у сфері платіжних послуг та контроль за дотриманням законодавства в цій сфері, здійснюваний відповідними органами державної влади.

Цей закон мав сприяти розвитку платіжної інфраструктури, забезпечуючи стабільність та надійність платіжних систем, а також захищаючи інтереси учасників платіжного процесу, сприяючи розвитку електронних платежів та зростанню довіри до фінансової системи.

У результаті аналізу було виявлено основні нормативно-правові документи, які визначають термін «Цифровізація» та наводять стратегічні напрями цифровізації економіки України, і відтак впливають на її рівень у нашій країні. Також в рамках аналізу також були наведені документи, які прямо та опосередковано відносяться до процесу становлення цифровізації економіки в Україні. До таких документів можна віднести: Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», Закон України «Про електронну комерцію», Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних», Закон України «Про віртуальні активи», Закон України «Про хмарні послуги», Закон України «Про платіжні послуги».

Крім того, було проведено аналіз ключових концепцій проектів, що пропонують стратегію підвищення рівня цифровізації економіки і цифрової компетентності в Україні, і визначено їх ефективність шляхом порівняння фактичних і планових цільових індексів.

Загалом, велика кількість нормативно-правових актів, спрямованих на цифровізацію економіки, свідчить про зусилля в напрямку інтеграції з Європейським Союзом. Проте, наявна нормативно-правова база не враховує достатньо стрімких змін та криз, що відбулися в Україні за останні роки. Це свідчить про необхідність актуалізації нормативно-правової бази з урахуванням економічних змін та останніх тенденцій цифровізації світової економіки.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЯХ

2.1. Аналіз сучасного стану ринку цифровізації фінансових технологій України

На сьогоднішній день в Україні і світі спостерігається період нестабільності, спричинений наслідками пандемії COVID-19 та повномасштабним вторгненням російської федерації в Україну, що призводить до стрімкого зростання електронної комерції та попиту на онлайн-продукти в фінансовому секторі.

Наприклад, в Європейському Союзі кількість користувачів фінтех застосунків постійно збільшується через соціальне дистанціювання та зручність. Україна також спостерігає високий темп розвитку цифрових технологій, що сприяє зростанню безготівкових операцій та відкриває нові можливості для ринку фінансових інновацій. Національний банк України розробив стратегію розвитку фінтеху до 2025 року, спрямовану на сталий розвиток інновацій, розбудову кешлес-економіки та підвищення фінансової грамотності, щоб створити інноваційний фінансовий ринок з високою фінансовою включеністю та безпечними та зручними сервісами для громадян і бізнесу.

У липні 2020 року Національний банк України затвердив Стратегію розвитку фінтеху до 2025 року. Цей документ мав на меті створення в Україні повноцінної фінтех-екосистеми з інноваційними фінансовими сервісами та доступними цифровими послугами, виходячи з ключових напрямів, визначених загальною Стратегією розвитку фінансового сектору до 2025 року. Основними елементами цієї стратегії були розроблення та впровадження регуляторної "пісочниці" для швидкого тестування інноваційних проєктів, підвищення фінансової обізнаності населення та бізнесу, а також створення академічної бази з

фокусом на відкритий банкінг. Реалізація стратегії також включала діджитал-проекти, зокрема віддалену ідентифікацію та верифікацію, впровадження євродирективи PSD2, можливість миттєвих платежів із рахунку на рахунок у СЕП у форматі 24/7, посилення кібербезпеки та інші інноваційні проекти [25].

Так, у стратегії НБУ, посилаючись на дослідження KPMG, було підкреслено, що наразі платіжні рішення лишаються на першому місці серед найпопулярніших ніш на ринку фінтеху (рис. 2.1). Однак, серед інших ніш фінтеху, які на їх думку активно зростатимуть, можна виділити такі:

- егтех;
- ібербезпека;
- правління капіталом;
- ігдата-аналітика;
- ішення для ринку нерухомості;
- ншуртех;
- тучний інтелект та біометрика [26].

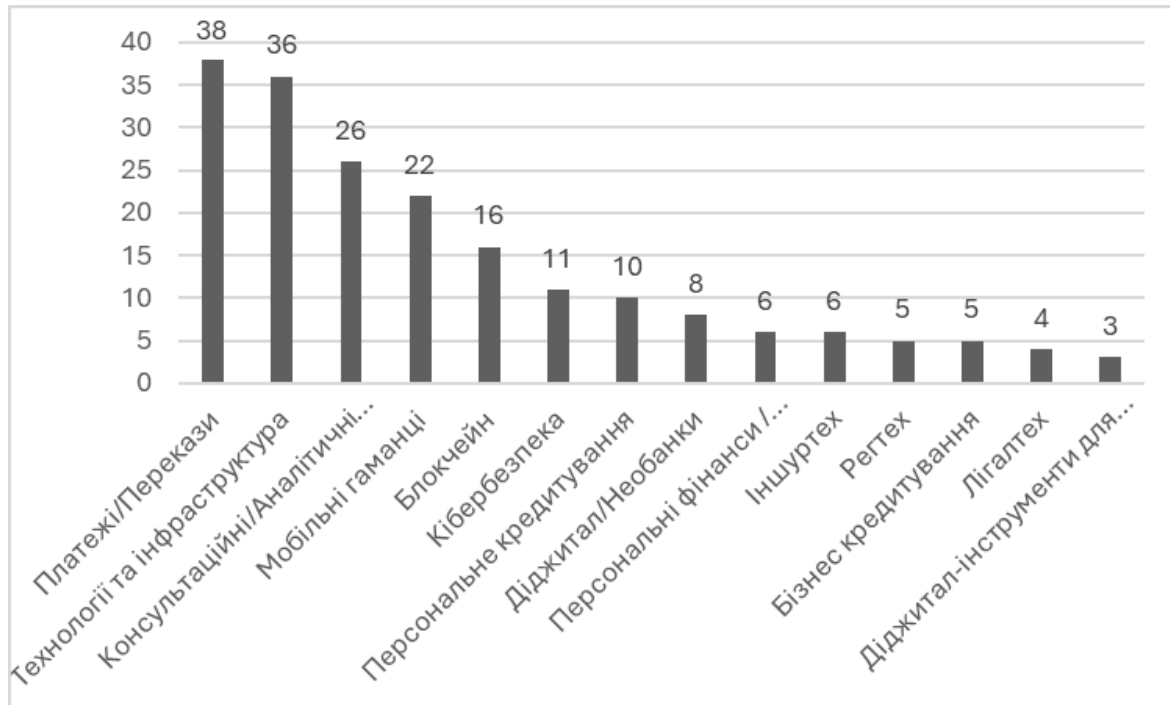

Рисунок 2.1 – Каталог фінтех компаній за сферами діяльності в Україні за 2019 р.

Джерело: розроблено автором на основі [25]

Також у стратегії НБУ була наведена цікава статистика і тренди, які були актуальні для українського ринку на момент 2019 року. Так, в НБУ зазначили, що у період з 2016 по 2019 роки в Україні відбувся сплеск розвитку фінтех галузі (пік був у 2018 році, коли було створено 39 нових компаній) [25]. За цей час було засновано 58% від загальної кількості компаній, які надають фінтех послуги. Більша частина компаній (а саме 57%), надають свої послуги тільки в Україні, проте 43% компаній працюють і/тільки на міжнародному ринку [25]. Так, понад 70% від загальної кількості таких компаній надають свої послуги у Європі, менші частки компаній надають послуги у пострадянських країнах і США (30% і 21% відповідно)

Окрім цього, фінтех компанії у 2019 році у більшості випадків працювали з бізнесом, і лише 21% компаній працювали на масовий сегмент фізичних осіб [25]. Загальний штат фінтех компаній в Україні складав понад 4000 осіб [25]. Основним розташуванням компаній виявилась столиця, проте Львів, Одеса, Харків і Дніпро також показали перспективи для майбутнього розвитку фінтех послуг [25].

Що стосується ІТ-ринку у цілому, то ІТ-галузь у 2019 році займала 4% від ВВП країни, при цьому кожного року випускаючи по 36000 студентів з ІТ спеціальностей [25].

Провідним трендом України став розвиток SmartCity (розумне місто). Так, у київському метрополітені понад 200 тисяч поїздок було оплачено безготівково. Загалом, Україна посіла 4 місце у світі по розвитку безконтактних платежів, випустивши близько 38 млн карт, 14% з яких обладнані технологією безготівкової оплати [25]. Ще одним вагомим досягненням України у цій сфері стало входження до ТОП-5 країн світу за NFC платежами [25].

Підсумовуючи свій аналіз, НБУ виділив сильні і слабкі сторони українського ринку фінтех компаній. Серед сильних сторін відзначається постійний зріст попиту на фінтех-послуги у країні, наявність значного числа малих і середніх підприємств, вдале географічне розташування, активну роль центрального банку та розвинений ІТ-сектор. Серед проблем ринку фінтех компаній називають відсутність стабільної фінтех-екосистеми, обмежений кадровий потенціал, низький рівень фінансової

грамотності, а також недостатня представленість глобальних брендів та інші. Ці фактори можуть гальмувати розвиток сектору фінтеху в Україні і вимагатимуть комплексних стратегій для їх подолання.

У стратегії також були визначені основні стратегічні напрями, які посприяють розвитку фінтех галузі в Україні. Так, до стратегічних цілей було віднесено:

озвинена кешлес-економіка (дорожня карта з 11 дій);

Підвищення доступності безготівкових операцій та зростання довіри; (дорожня карта з 8 дій)

Розвиток інфраструктури для здійснення безготівкових операцій; (дорожня карта з 3 дій)

исокий рівень цифрової та фінансової грамотності (дорожня карта з 7 дій);

Реалізація стратегічних ініціатив регулятора в області підвищення цифрової та фінансової грамотності (дорожня карта з 5 дій);

Стимулювання розвитку кооперації між фінсектором та академічною сферою (дорожня карта з 2 дій);

тала фінтех екосистема (дорожня карта з 25 дій);

Розвиток відкритої архітектури фінансового ринку, платформ регуляторів та оверсайту (дорожня карта з 2 дій);

Розвиток інфраструктури фінтех-екосистеми (дорожня карта з 1 дії);

Посилення інвестиційного потенціалу та ступеня розвитку ринку фінтеху (дорожня карта з 3 дій);

Інтеграція фінтех-екосистеми України в світовий фінансовий простір (дорожня карта з 2 дій);

Стимулювання діджиталізації фінсектору, розвиток цифрової інфраструктури (дорожня карта з 17 дій). [25]

У 2021 році НБУ відзвітувався щодо виконання стратегії. Так, було повідомлено, що за півтора року реалізації стратегії було виконано близько 26% дорожньої карти, що становить 11 дій [27]. Проте треба відзначити, що на кінець

2021 року було повністю виконано або виконувалось за графіком 77% дій дорожньої карти реалізації стратегії (рисунок 2.2).

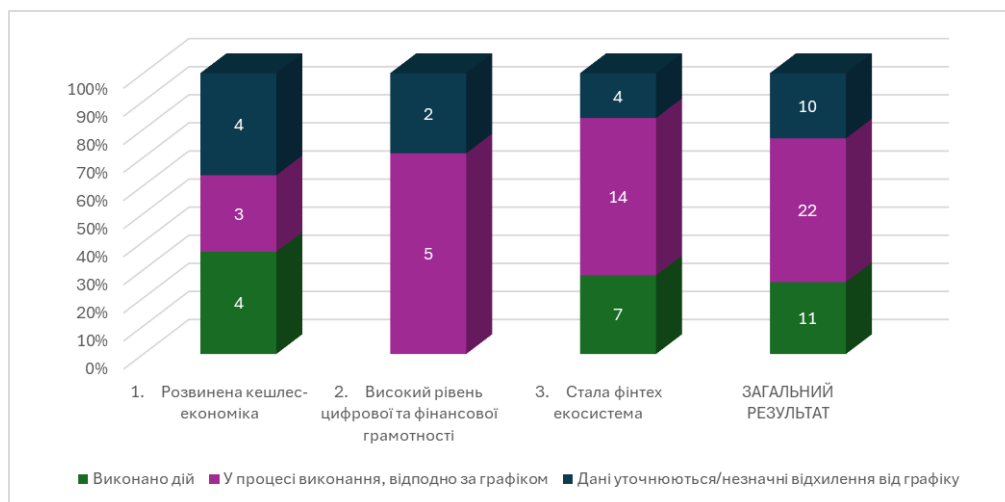

Рисунок 2.2. – Стадії виконання стратегічних цілей за напрямками.

Джерело: побудовано автором на основі [27]

Відповідно до рис. 2.2, стає зрозумілим, що найбільший прогрес реалізації дій дорожньої карти спостерігався за I і III напрямками. Проте помітне відставання відбулося в реалізації стратегічних цілей з розвитку безготівкової інфраструктури (в межах 1 цілі), фінансової грамотності (в межах 2 цілі), впровадження ISO 20022 і е-резидентства, а також у створенні регуляторної "пісочниці" та розвитку краудфандингу (в межах 3 цілі) [27].

Підсумовуючи, можемо сказати, що на момент 2021 року, ринок фінтех послуг продовжував розвиватися відповідно до стратегії НБУ. Середній рівень досягнення планових значень індикаторів за стратегічними напрямками на кінець 2021 року становив 95% [27].

Не зважаючи на гарні результати виконання стратегії, у зв'язку із початком повномасштабної війни, у 2023 році було прийнято рішення щодо затвердження нової стратегії розвитку фінансового сектору України, при якій попередня стратегія втратила чинність, оскільки війна внесла свої корективи на визначені цілі та заходи. Попри те, що дана стратегія відноситься до більш широкого сектору, ніж попередня, галузі фінтеху приділяється також значна увага. Так, одним з основних результатів виконання стратегії відзначається «Підвищення надійності та технологічності фінансової системи» [28].

Такого результату планується досягти за рахунок виконання однієї з п'яти сформованих цілей, а саме цілі №4, «Сучасні фінансові послуги». Серед підпунктів цієї цілі виділяють:

- 4.1. Розвиток інфраструктури цифрових фінансових послуг;
- 4.2. Автоматизація і безпаперові технології надання фінансових послуг;
- 4.3. Регулювання віртуальних активів;
- 4.4. Цифрова оборона фінансового сектору;
- 4.5. Відновлення фінансової інфраструктури. [28]

На відміну від минулої стратегії, підхід до оцінювання виконання цілей стратегії суттєво ускладнився. У зв'язку з невизначеністю умов та підвищеними ризиками, встановлення індикаторів для досягнення стратегічних цілей на довгострокову перспективу не є доцільним. Стратегія передбачає гнучкий підхід, діє до завершення запланованих заходів та підлягає перегляду при значних змінах у зовнішніх чинниках. Крім того, для моніторингу реалізації стратегії створено робочу групу, яка забезпечує координацію та контроль за процесом виконання [28].

Важливо, що у стратегії розглядаються виклики, які виникають у двох напрямках: протидія російській агресії та процес відновлення країни. Відповідно до цього розроблено заходи, які розділені на такі напрямки: "фокус супротиву", що включає короткострокові заходи для забезпечення стабільності та запобігання погіршенню економічної ситуації, та "фокус відновлення", що передбачає середньострокові заходи для розпочатку перетворень, що стануть основою майбутньої відбудови та росту економіки. Крім того, існують комплексні середньострокові заходи, що поєднують у собі обидва напрямки, спрямовані на забезпечення стабільності та подальшого відновлення і розвитку, з частиною ключових результатів, які будуть досягнуті в короткостроковій перспективі [28].

Моніторинг ринку цифровізації фінансових технологій також проводився і за підсумками 2023 року. Так, Українською асоціацією фінтех та іноваційних компаній (скорочено УАФІК, або UAFIC), за підтримкою НБУ, Міністерства цифрової трансформації і міжнародних партнерів, було проведено анкетування понад 150 респондентів, які представляли українські фінтех компанії і банки [29].

У процесі роботи також були використані дані НБУ, Світового банку, Держстату та Міністерства фінансів. За підсумками даної роботи був складений «Каталог фінтех компаній 2023».

Так, відповідно до каталогу, український фінтех ринок продовжує показувати зростання в технологічній інфраструктурі, яка лідирує серед секторів діяльності стартапів. Платіжні сервіси й перекази, хоч і зазнали втрат через війну, залишаються на другому місці. Стандарти кредитування стають більш жорсткими, а інвестиції в регуляторний технологічний сектор зростають. Краудфандинг та інші похідні послуги так і залишаються доволі нерозвиненими в Україні [29] (рисунок

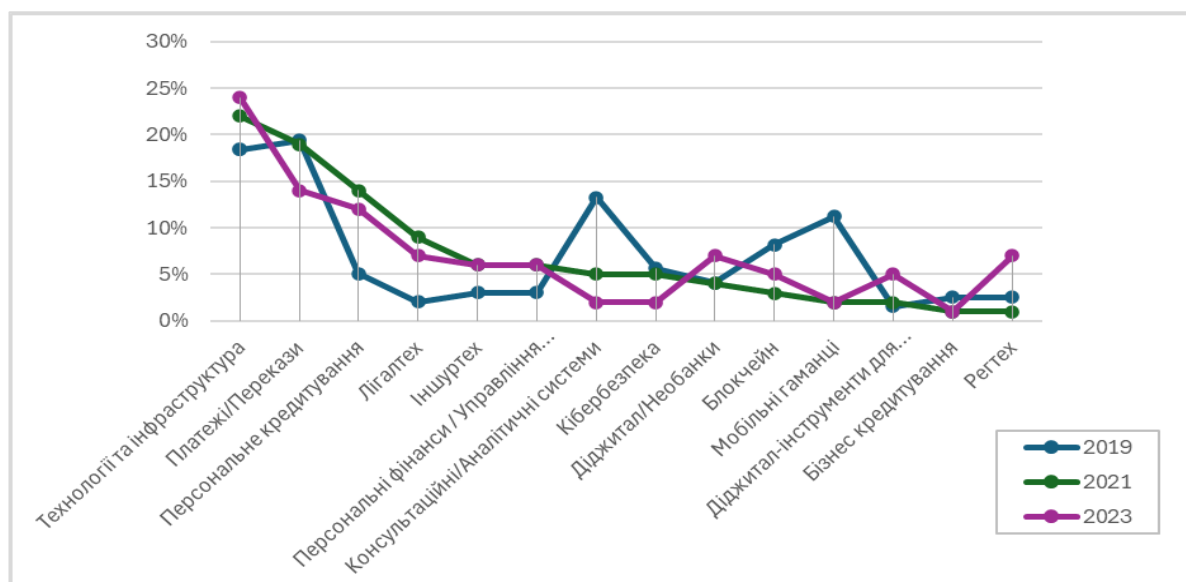

Рисунок 2.3. – Порівняння часток фінтех компаній за сферами діяльності в Україні

Джерело: побудовано автором на основі [25, 29]

Також цікаво, що за даними опитування, більшість фінтех-компаній в Україні фінансуються за рахунок власних коштів (66%), тоді як лише 15% використовують кошти приватних інвесторів [29]. У 2023 році, в порівнянні з минулими роками, зменшилася кількість компаній, що залучають фінансування через донорські програми та акселератори. Проте, збільшилася варіативність джерел фінансування, зокрема інтерес до конвертованих облігацій та первинного розміщення монет. Важливо відзначити, що партнерства та інвестиції є ключовими

для розвитку фінтех-компаній в Україні, допомагаючи їм розширити свої можливості та вдосконалити технології.

Що стосується бізнес-моделей в українських фінтех-компаній, то більшість компаній (а саме 24%) використовують платіжні підписки, тоді як 21% отримують прибуток з транзакційних комісій [29]. Також 20% компаній спеціалізуються на продажі власних товарів і послуг, отримуючи за це комісію, а 17% заробляють на продажі власного програмного забезпечення [29]. Додатково, 7% використовують такі моделі як Pay for Success, White Label service, Outsource of a project та інші [29].

Також варто зазначити, що чверть фінтех-компаній націлювалися на великий бізнес, хоча цей відсоток зменшився. Для 22% компаній цільовою аудиторією є ФОП і МСБ, що шукають послуги для ефективного управління фінансами. Зокрема, 20% компаній спрямовані на роботу з фінансовими установами. З фізичними особами (масового, міدل і преміум сегменту) працюють 34% компаній (рисунок

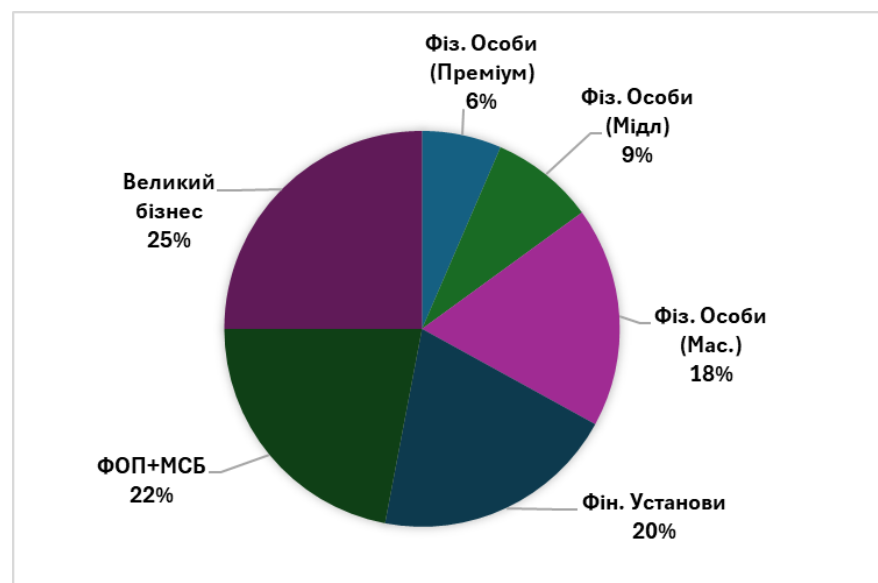

Рисунок 2.4. – Порівняння часток цільової аудиторії фінтех компаній.

Джерело: побудовано автором на основі [29]

Серед закордонних ринків, найбільшу кількість українських фінтех-компаній можна знайти в Європі (12%) та США (9%). Проте 49% компаній визначили Україну як свій ключовий ринок, хоча 24% стикаються з проблемами законодавства та регуляції. У цьому контексті, 16% компаній відзначили питання

фінансування як серйозну проблему, а 52% відзначили свою орієнтацію на внутрішній ринок з планами виходу на міжнародний рівень [29].

Тих, хто планує виходити на міжнародні ринки, в основному турбує пошук партнерів (36%) та фінансування для маркетингу та піару (23%). Зазначають також, що 33% фінтех-компаній вже працюють на міжнародному рівні, а 52% планують це зробити [29]. Основні виклики у розвитку на міжнародних ринках полягають у високих витратах (24%), регуляторних обмеженнях (17%) та конкуренції (12%) оформлення бізнесу.

Дані щодо географічного розташування компаній, які надають фінтех послуги, в порівнянні з даними НБУ за 2019 рік, майже не змінилися. Київ, Львів і Дніпро залишаються центрами фінтех галузі (рис. 2.4.). Втім, кількість фінтех-компаній у Харкові, не зважаючи на прогнози НБУ у 2019 році, значно зменшилася, що може бути обґрунтовано близькістю до місця проведення активних бойових дій і проблемами з частим відключенням світла. Також, українські фінтех компанії знайшли свій прихисток і поза межами країни, а саме у Польщі, США, Великій Британії, Естонії, Молдові та інших країнах [29].

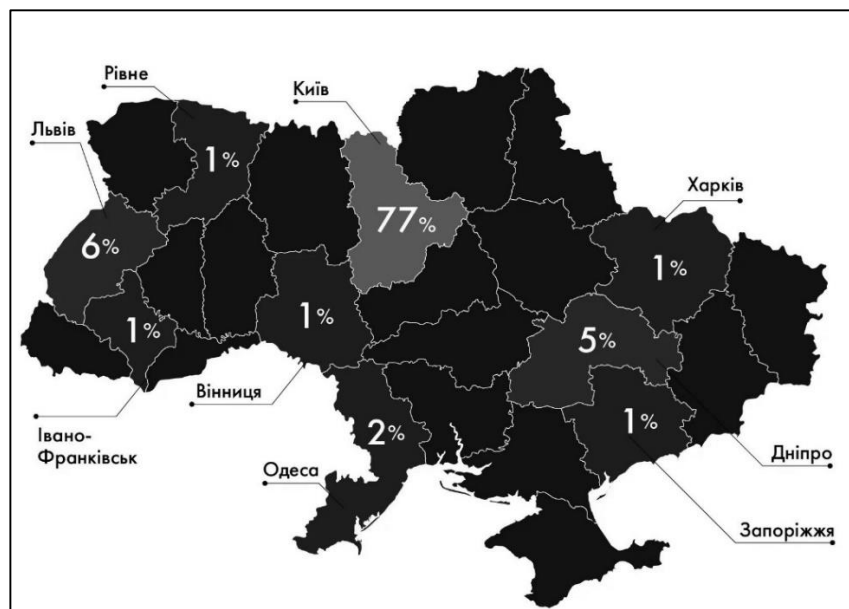

Рисунок 2.4. – Розташування фінтех-компаній в Україні [29]

За даними каталогу, фінтех-компанії стрімко розвиваються, використовуючи передові технології для оптимізації своєї діяльності. Зокрема, технологія API та

хмарні сервіси стають все більш поширеними в Україні, що свідчить про їхню готовність до цифрової трансформації та підвищення ефективності. При цьому, чат-боти виявляються корисними для автоматизації комунікації з клієнтами та зменшення витрат. Попри це, не всі технології знаходять широкого застосування в цій сфері. Так DeFi, NFT та Інтернет речей досі не стали популярними серед фінтех-компаній через відсутність вагомих переваг для бізнесу.

Зростання інтересу до штучного інтелекту, зокрема в області фінансових технологій, свідчить про готовність ринку до інновацій та вдосконалення. Підвищення використання технологій API та хмарних сервісів може стати важливим кроком для оптимізації фінтех-продуктів і послуг, забезпечуючи їхню конкурентоспроможність і відповідність потребам сучасного ринку.

Також у каталозі були наведені складнощі, з якими зіткнувся ринок фінтех галузі під час війни. Так, проблеми з нестабільною роботою електромереж та інтернет-з'єднанням, зниження інвестиційної привабливості та купівельної спроможності населення стали головними викликами цього періоду. Багато компаній відчували вплив цих факторів на свою роботу, особливо щодо комфортних умов праці. Водночас, деякі опитані вказали, що війна не суттєво вплинула на їхню діяльність на міжнародних ринках, а нові законодавчі зміни відкрили для деяких нові можливості в умовах конфлікту.

Узагальнюючи аналіз сучасного стану ринку цифровізації фінансових технологій України, можна зазначити, що ринок фінтех послуг в країні у 2023 році складається з 246 компаній і демонструє стійкий розвиток та активну конкуренцію. Згідно з проведеним аналізом, виділено кілька ключових тенденцій.

По-перше, найбільш популярними напрямками у фінтесі за останні 5 років залишаються технології та інфраструктура та платежі і перекази.

По-друге, спостерігається збільшення використання технологій хмарних сервісів та API, що свідчить про стрімкий перехід фінтех компаній до цифрових рішень. Крім того, активно використовуються технології штучного інтелекту та чат-ботів, що сприяє підвищенню продуктивності та збільшенню конкурентоспроможності компаній.

По-третє, аналіз показав, що центром фінтех активності був і залишається Київ, друге місце займає Львів, третє – Дніпро.

Додатково, аналіз показав, що деякі фінтех компанії зацікавлені у виході на міжнародні ринки, зокрема у США та Європу, що може забезпечити їм нові можливості для росту та розвитку. Проте війна та політична нестабільність стають перешкодою для цього процесу. Законодавчі зміни, спрямовані на розвиток цифрового сектору, також стимулюють розвиток фінтех індустрії в Україні.

У цілому, ринок цифровізації фінансових технологій України демонструє потенціал для подальшого зростання та розвитку, але вимагає уваги до вирішення внутрішніх та зовнішніх викликів, зокрема стабілізації політичної ситуації та розвитку інфраструктури цифрових технологій.

2.2. Використання інструментів цифровізації у банківському секторі України

Український банківський сектор активно впроваджує цифрові технології, знаменуючи собою новий етап у розвитку банків не лише як фінансових установ, а й як інноваційних технологічних компаній. Цей зсув зумовлений значною конкуренцією з фінтех сектором та інтеграцією з їх досягненнями, які відкрили нові можливості та ресурси для покращення обслуговування клієнтів [30].

На сьогоднішній день, українськими банками вже активно використовуються багато інноваційних банківських фінтех продуктів (табл. 2.1). Ці продукти відображають швидкий розвиток і тенденції цифровізації, від покращених мобільних додатків до використання інноваційних продуктів, які забезпечують новітній досвід користувачам, задля постійного розвитку інноваційних рішень у банківському секторі України, створюючи сприятливе середовище для покращення фінансової доступності та забезпечуючи більш ефективне використання ресурсів.

Таблиця 2.1 – Застосування фінтех продуктів в банківському секторі

Фінтех продукт	Сутність продукту
Мобільний банкінг	Система, яка забезпечує віддалений доступ до банківських продуктів з можливістю здійснювати операції по рахунках через мобільний застосунок.
Інтернет банкінг	Система, яка забезпечує дистанційний доступ до банківських продуктів з можливістю здійснювати операції через платформу.
«Зона 24»	Продукт, завдяки якому клієнти можуть отримати доступ до основних банківських послуг 24/7
POS-термінали та мобільні термінали у торговельних відділеннях	Встановлення POS-терміналів та мобільних терміналів самообслуговування в мережах торгівлі
Віртуальна картка і NFC	Спеціальна банківська платіжна картка з усіма властивостями звичайної пластикової картки, тільки без фізичного пластику, яка використовується для платежів в Інтернеті та регулярних термінальних платежах за технологією безконтактних платежів NFC.
Чат бот	Програма, яка може спілкуватися з клієнтами банку за допомогою текстових повідомлень. Штучний інтелект або програмна логіка часто використовуються для розуміння повідомлень клієнтів і надання відповідей на запитання.
Штучний інтелект	Одна з найбільш перспективних технологій, ШІ-платформи допомагають банкам автоматизувати багато процесів і краще розуміти клієнтів, підвищуючи якість обслуговування й надаючи можливість скорочувати витрати.

Джерело: розроблено автором на основі [31, 32, 33, 34]

Українські банки активно впроваджують нові продукти та технології, рівних яких раніше не було на вітчизняному ринку банківських послуг. Одним із ключових напрямків цього розвитку є дистанційне банківське обслуговування. Дистанційне банківське обслуговування означає, що клієнтам не потрібно фізично відвідувати банк або безпосередньо взаємодіяти з працівниками банку, щоб отримати доступ до банківських послуг.

Технологія, що забезпечує віддалений доступ, стала не тільки зручною, але й звичною для клієнтів. Основні форми цього доступу включають можливість прямого банківського обслуговування через Інтернет, дистанційного обслуговування через телефон, мобільного банківського обслуговування через смартфон і через факс чи персональний комп'ютер.

Швидке зростання дистанційного банківського обслуговування змінює спосіб взаємодії клієнтів із банками, роблячи процес більш зручним та ефективним.

Ці інновації дають клієнтам більший контроль над своїми фінансами та забезпечують кращий сервіс у різних регіонах.

Інтернет банкінг і мобільний банкінг - це способи отримання банківських послуг через веб-браузер або застосунок. В Україні ці технологія використовуються з середини 90-х років, і першим банком, який запустив онлайн-банкінг, став ПриватБанк із системою Приват24.

ПриватБанк, відомий своїми інноваційними рішеннями, є одним із найпередовіших банків світу. На сьогоднішній день системою Приват24 користується понад 13,5 млн українців. Система дозволяє надсилати кошти у будь-яку країну світу, поповнювати мобільні номери всіх існуючих в Україні операторів зв'язку, оплачувати комунальні послуги та проводити багато іншої діяльності у цифровому виді. Більш ніж 80% від всіх клієнтів ПриватБанку є користувачам Приват24. Серед останніх інновацій ПриватБанку ми можемо виділити міні-платіжні термінали з QR-кодом доступу до онлайн-банкінгу, збору онлайн-платежів, цифрових платіжних карток, запуск чат боту з використанням штучного інтелекту та багато інших інновацій. У 2023 році ПриватБанк із системою Приват 24 здобули друге місце за номінацією «Найкращий цифровий банк» у премії PSM Awards 2023. Також показовими є й інші нагороди ПриватБанку. UAFIC у 2023 році присудили ПриватБанку 2 премії:

номінації «Fintech Marketing Campaign of the year» - за найкращу соціально-значущу маркетингову компанію 2023 року у фінтех секторі.

номінації «Best Open Banking readiness» - за те, що банк є найбільш готовим до запровадження відкритого банкінгу в Україні.

Остання премія є дуже важливою, оскільки у 2023 році НБУ затвердив Концепцію відкритого банкінгу в Україні, відповідно до якої визначаються «напрями розвитку, дорожня карту та ключові вимоги до впровадження в Україні відкритого банкінгу» [35]. Відкритий банкінг - це про інноваційність, розширення фінансової екосистеми, більша автоматизація та персоналізація обслуговування клієнтів у фінансовій сфері, тож, дуже важливо відмічати прагнення ПриватБанку здобути першість у цьому напрямку.

Інший банк, який також здобуває значні вершини у напрямку цифровізації, є monobank. Цей банк також відзначився у номінації «Найкращий цифровий банк» премії PSM Awards 2023, посівши перше місце. monobank відомий як перший цифровий банк, що надає своїм клієнтам надзвичайно зручні сервіси. У їх мобільному додатку доступний широкий спектр послуг: від карток з кредитним лімітом до 100 000 гривень до різноманітних переказів, оплати комунальних послуг та покупок частинами. Як заявляють розробники застосунку, ідентифікація клієнта здійснюється всього кількома кліками, а відкриття рахунку займає не більше 99 секунд [36].

Окремо варто згадати ще декілька нестандартних цифрових інновацій, які було запроваджено monobank, а саме:

озділ «Нагороди», який спонукає клієнтів банку користуватися додатком та картою для здобуття нових нагород і отримання цифрових аватарів у мобільному застосунку;

Банка» - особливий сервіс накопичення, який дозволяє збирати кошти шляхом мікронакопичень при здійсненні покупок за допомогою картки, через регулярні внески або автоматичне округлення балансу. По своїй суті, цей сервіс дуже схожий на «Скарбничку» ПриватБанку, але на відміну від останнього, знайшов значно більший відгук серед користувачів. У застосунку monobank є можливість створювати необмежену кількість «Банок», надаючи їм різні назви і встановлюючи таргетні суми накопичення. Також є можливість ділитися посиланням на «Банки» через інтернет мережі. Особливо ця технологія стала популярна піл час повномасштабної війни з рф, коли величезна кількість різноманітних благодійних зборів проходили за використанням цієї інновації.

Іншою технологією, яка наразі активно використовується у сучасному банківському секторі є чат-боти. Успішна імплементація чат-бота для банку може значно полегшити взаємодію з клієнтами, знизити витрати на обслуговування та покращити ефективність надання банківських послуг. Ця технологія може

дозволити клієнтам отримувати швидкі та точні відповіді на свої запитання в режимі реального часу, зменшуючи час очікування на оператора. Завдяки автоматизації багатьох процесів, чат-боти водночас допомагають банкам оптимізувати робочі витрати та ресурси, що відкриває можливості для розвитку та інновацій.

Проте, для успішної реалізації чат-бота для банку, необхідно ретельно вивчати потреби та запитання клієнтів, для того, щоб побудувати логічну базу знань, яка надасть можливість чат-боту влучно відповідати на більшість запитів від клієнтів. Іншим варіантом створення чат-бота, є залучення штучного інтелекту, який є більш практичний, ніж шаблонні відповіді запрограмованого чат-боту. Так, прикладом використання штучного інтелекту у чат-ботах в Україні може слугувати ПриватБанк і Сенс банк, які налаштували такі чат-боти на базі месенджерів Telegram, Viber та Facebook. Ці чат-боти надають різноманітну інформацію про стан рахунків, курс валют, допомагають з оформленням кредиту, переказом коштів на іншу картку і тд. [33]

Але важливо розуміти, що чат-боти, незважаючи на їхні переваги, не є універсальним рішенням. На сьогоднішній день, чат-боти можуть бути обмежені у своїй здатності розуміти та реагувати на складні проблеми, що вимагають глибокого аналізу. Тому банки повинні зберігати баланс між автоматизацією та людською підтримкою, щоб забезпечити оптимальний рівень обслуговування для своїх клієнтів.

Іншим прикладом використання штучного інтелекту в банківському секторі є розробка скорингових систем, які оцінюють кредитоспроможність клієнтів. Ці системи аналізують різноманітні дані про клієнтів, наприклад, кредитну історію, фінансові транзакції та активність в інтернеті, для прийняття обґрунтованих рішень щодо видачі кредитів та мінімізації ризиків. Також банки використовують штучний інтелект для боротьби з фінансовим шахрайством. ШІ аналізує дані про транзакції клієнтів, виявляє підозрілі патерни та ідентифікує клієнтів, які можуть стати жертвами шахрайства. Це допомагає банкам запобігати шахрайству та захищати фінансові інтереси своїх клієнтів.

Загалом, використання фінтех продуктів у банківському секторі на сьогоднішній день є дуже розвинутим. Банки навчилися застосовувати фінансові технології не тільки для автоматизації своєї роботи і пов'язаним з цим зниженням витрат, а й для підвищення зручності і покращення досвіду користувачів банку. Таким чином, впровадження фінтех послуг сприяє конкурентоспроможності банків, стимулює їхній розвиток і сприяє покращенню фінансової інклюзії в Україні. Розширення спектру фінансових послуг за допомогою інноваційних технологій стає ключовим фактором у підтримці економічного зростання та створенні сприятливого середовища для всіх учасників ринку.

2.3. Оцінка фінансових показників Universal Bank після впровадження проекту monobank, як першого в Україні представника необанкінгу

Започаткований у 2017 році, monobank став першим в Україні представником необанків, тобто компанією, яка надає банківські послуги у цифровому форматі без наявних фізичних банківських відділень. У 2023 році найбільш активний в розвитку та запуску інноваційних продуктів у тому році.

Створення та функціонування необанків може відбуватися двома шляхами: компанії можуть отримати банківську ліцензію самостійно або здійснювати діяльність на базі існуючого банку [37]. Наразі, monobank працює за ліцензією іншого класичного комерційного банку – Universal Bank. Це допомагає безпроблемно видавати клієнтам фізичні картки з доступом до цифрового застосунку.

Для дослідження мети впровадження необанкінгу на правах ліцензії іншого банку, важливо розуміти ефективність цього рішення. Оскільки самостійна фінансова звітність проекту monobank відсутня, для проведення аналізу нами будуть використовуватись фінансові показники АК Universal Bank.

Для того, щоб розпочати аналіз ефективності діяльності АК Universal Bank, необхідно провести аналіз ключових фінансових показників до і після впровадження проекту monobank.

Так, почнемо з одного з найбільш важливих показників діяльності банку - динаміки його активів та кредитної діяльності (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Динаміка розміру активів та структури кредитного портфеля

Рік\ Показник	Загальні активи	Кредити та заборгованість клієнтів, млн грн	Кредити юридичним особам, млн грн	Кредити юридичним особам, %	Кредити фізичним особам, млн грн	Кредити фізичним особам, %
2014	6258	4140	2169	52,39%	1971	47,61%
2015	5802	3752	1431	38,13%	2322	61,87%
2016	5094	3321	1544	46,48%	1777	53,52%
2017	7304	3941	1863	47,27%	2078	52,73%
2018	10476	4977	1164	23,39%	3813	76,61%
2019	20103	9743	1299	13,33%	8444	86,67%
2020	36926	16409	2340	14,26%	14069	85,74%
2021	60207	26064	2338	8,97%	23726	91,03%
2022	95221	20798	3212	15,44%	17586	84,56%
2023	127159	31776	3844	12,10%	27932	87,90%

Джерело: розраховано автором на основі [38]

Відповідно до даних таблиці 2.2, можемо звернути увагу, що у період з 2014 по 2016 роки відбувалось постійне зменшення активів Універсал Банку, проте, вже у 2017 році, коли була випущена у бета режим перша версія monobank, почала з'являтися позитивна динаміка росту активів банку, що свідчить про його збільшену міцність та стабільність. Найбільший скачок обсягу активів спостерігався як раз після виходу monobank з бета-тестування – у 2018 і 2019 роках (темп приросту активів склав 47,89% і 45,56%). Загалом, після 2017 року у банку спостерігалася тільки позитивна динаміку розвитку з точки зору активів.

Обсяг наданих кредитів має схожу динаміку, показуючи постійний зріст з 2017 року. Єдине падіння можемо відслідкувати у 2022 році, що може бути пов'язане з початком повномасштабної війни в Україні. Загалом, за весь період (з 2014 по 2023 рр.) обсяг наданих кредитних коштів збільшився майже у 8 разів. Цікаво, що кредити, надані фізичним особам після 2017 року, та їх частка в порівнянні з кредитами, наданими юридичним особам, постійно збільшувалася, що

може бути пов'язано з більшою популярністю monobank саме серед фізичних осіб. Це може свідчити про значний вплив на цей показник клієнтів саме цього проекту (рис. 2.6.).

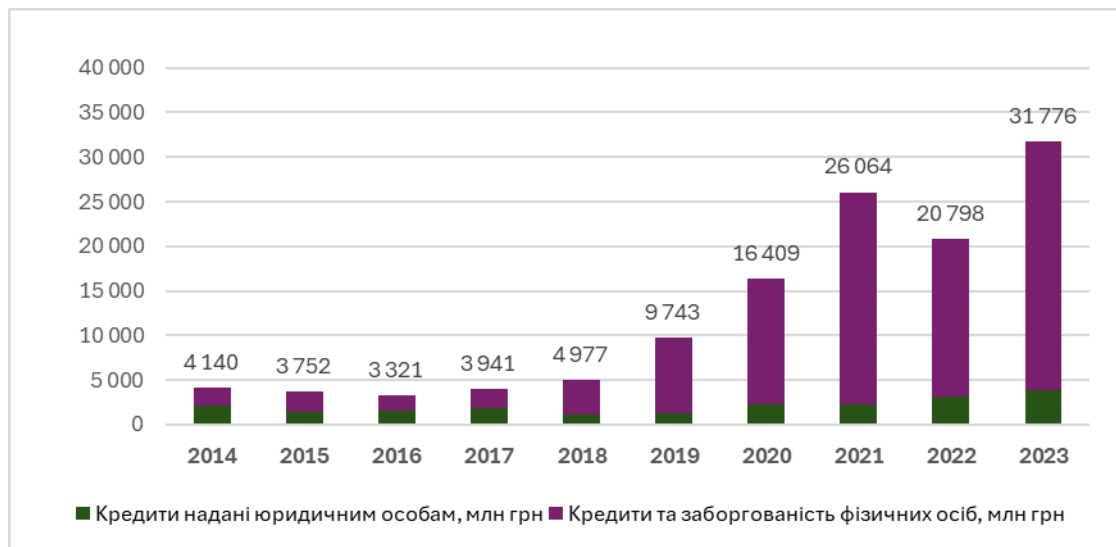

Рисунок 2.6. – Структура кредитного портфеля Universal Bank в 2014-2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [38]

При оцінці фінансового стану комерційного банку також важливо звертати увагу ще на кілька ключових показників, серед яких виділяють рентабельність активів і капіталу, коефіцієнт адекватності капіталу, коефіцієнт ліквідності та коефіцієнт співвідношення кредитів до депозитів (табл. 2.3). Варто відзначити, що для оцінки фінансового стану ми не можемо використовувати нормативи НБУ за визначений період, оскільки офіційний розрахунок нормативів НБУ розпочався лише з першого грудня 2018 року, тому їх неможливо використовувати в рамках цього дослідження.

Показник рентабельності активів (ROA) розраховується як відношення чистого прибутку/збитку банку до загальної кількості активів. Якщо ROA приймає позитивне значення, то це свідчить про рентабельну діяльність банку.

Показник рентабельності капіталу (ROE) визначається як відношення чистого прибутку/збитку банку до розміру власного капіталу.

Коефіцієнт адекватності капіталу банку визначається як відношення власного капіталу банку до загальної суми активів. Цей показник демонструє можливість банку вчасно та повністю розрахуватися за своїми зобов'язаннями.

Нормативне значення коефіцієнта цього коефіцієнта повинно складати не менше

Коефіцієнт ліквідності банку вираховується як співвідношення ліквідних активів до суми депозитних коштів клієнтів (юридичних і фізичних осіб) і банків. Коефіцієнт ліквідності відображає здатність банку виконувати свої поточні зобов'язання та оплату зобов'язань у разі необхідності. Високий показник коефіцієнта ліквідності, який перевищує 100%, вказує на те, що банк має достатньо готівки та легко обмінюється активами на гроші.

Таблиця 2.3 – Динаміка фінансових показників Universal Bank 2014-2023 рр.

Рік\Показник	ROA (Рентабельність активів банку)	ROE (Рентабельність капіталу банку)	Коефіцієнт адекватності капіталу банку	Коефіцієнт ліквідності банку	Співвідношення кредитів до депозитів
2014	-7,41%	-78,77%	9,40%	9,38%	139,25%
2015	-33,88%	-297,48%	11,39%	15,44%	116,12%
2016	1,51%	9,87%	15,35%	14,18%	78,45%
2017	1,36%	10,71%	12,71%	6,62%	76,21%
2018	0,85%	10,16%	8,37%	5,85%	71,72%
2019	2,65%	31,30%	8,47%	5,98%	67,95%
2020	1,86%	25,78%	7,20%	4,11%	59,94%
2021	5,45%	48,78%	11,17%	2,71%	60,95%
2022	3,10%	32,07%	9,67%	5,89%	30,00%
2023	3,16%	34,96%	9,03%	10,17%	33,76%
Середній показник ДО впровадження топобанк:	-13,26%	-122,13%	12,05%	13,00%	111,27%
Середній показник ПІСЛЯ впровадження топобанк:	2,63%	27,68%	9,52%	5,90%	57,22%
Середній показник за всі роки:	-2,14%	-17,26%	10,28%	8,03%	73,43%

Джерело: розроблено автором на основі [38]

Показник співвідношення кредитів до депозитів визначає, чи надає банк кредитів більше ніж має вкладів. Якщо це значення є високе (>100%), це може призвести до проблем з ліквідністю у випадку, якщо клієнти вимагатимуть масового дострокового зняття коштів з депозитів.

З 2014 по 2016 роки Universal Bank мав дуже негативні показники рентабельності, з великим від'ємним значенням як ROA, так і ROE. Так, у 2015 році ROA склав -33,88%, а ROE -297,48%, що свідчить про серйозні фінансові проблеми та збитковість банку. В той же час, показник адекватності капіталу перевищував нормативне значення, що вказує на відносну стабільність капіталу банку у цей період.

Після 2016 року ситуація здебільшого змінилася на краще. Universal Bank почав показувати позитивну рентабельність, зокрема, у 2019 році ROA досягло 2,65%, а ROE 31,30%. Це свідчить про відновлення фінансової стабільності та ефективного управління активами та капіталом банку. Проте, показник адекватності капіталу за цей період не досяг нормативного значення 10%, що може вказувати на певний ризик недостатньої платоспроможності.

Порівняння зазначених показників до і після впровадження monobank, показує, що банк мав кращі показники рентабельності саме після впровадження проекту monobank. Так, середні показники після впровадження склали 2,63% для ROA та 27,68% для ROE. Тим не менше, середній показник адекватності капіталу за всі роки перевищує нормативне значення, що свідчить про досить надійну позицію банку щодо виконання фінансових зобов'язань.

Після впровадження проекту monobank, спостерігається певне зниження відношення кредитів до депозитів, що може свідчити про зміну стратегії банку на користь більш обережного підходу до кредитування або збільшення залучення депозитів. Також, коефіцієнт ліквідності банку зменшився до приблизно 5,90%, що вказує на зменшення доступної готівки або ліквідних активів в балансі банку.

Підсумовуючи, у результаті аналізу фінансових показників Universal Bank можна зробити висновок, що впровадження необанку monobank під ліцензією Universal Bank мало позитивний вплив на фінансові показники роботи банку та його нормативи.

Зокрема, після впровадження monobank спостерігається позитивна динаміка росту рентабельності активів (ROA) та власного капіталу (ROE), що може

підтверджувати позитивний вплив впровадження monobank на фінансову діяльність банку.

Незважаючи на те, що інші фактори також вплинули на ці показники, результати дослідження свідчать про значний внесок monobank у поліпшення фінансової ситуації у Universal Bank, який мав певні фінансові проблеми до започаткування проекту. Таким чином, можемо зробити висновок, що впровадження необанкінгу відкриває шлях до нових можливостей для банків та сприяє покращенню їхньої конкурентоспроможності на ринку.

РОЗДІЛ 3

ВИКЛИКИ І ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Практичні аспекти цифровізації фінансових технологій в Україні: проблеми і недоліки

Відповідно до проведеного дослідження, можна впевнено сказати, що ринок компаній, які надають фінтех послуги в Україні, постійно росте. Це спричинено тим, що цифровізація технологій внесла значні зміни в фінансовий сектор. Основна роль посередників у постачанні фінансових послуг залишається стабільною, але завдяки новаторським технологіям ефективність, доступність і різноманітність цих технологій на фінансовому ринку значно підвищилися.

У свій час, пандемія COVID-19 прискорила процес цифровізації у фінансовому секторі, змінивши споживчу поведінку. Ця зміна вимагала від постачальників фінансових послуг адаптації до нових умов, у тому числі і оновлення їхніх інформаційних систем та перегляд пропозицій продуктів. За даними Світового банку, 82% фінансових установ відзначили необхідність адаптації своїх продуктів через пандемію, а 88% відзначили потребу у зміні клієнтських каналів [29]. З іншої сторони, повномасштабне вторгнення РФ в Україну створило певні складнощі у розвитку цифровізації фінансових технологій.

З огляду на ці факти, стає зрозумілим, що цифровізація фінансових технологій є процесом, який зараз активно розвивається, стикається з деякими недоліками і генерує певні виклики.

Так, до недоліків у практиці цифровізації фінансових технологій в Україні можна віднести:

- 1) Загальна небезпека і ризик відключення світла та інтернету, особливо в районах близьких до місця проведення бойових дій.

Навіть для пересічного громадянина у сучасному світі електропостачання та доступ до інтернету вважаються необхідними життєвими потребами, не говорячи вже про постачальників цифрових фінансових послуг. Однак, в Україні існує постійна загроза відключення цих важливих благ, особливо у районах, що знаходяться близько до зон бойових дій. Так, яскравим прикладом може слугувати місто Харків, якому НБУ передбачало стрімкий зріст кількості фінтех компаній ще у 2019 році, а вже 2023 проведене дослідження показало стрімке падіння кількості представників фінтеху, що спричинено загальною небезпекою у регіоні і постійними відключеннями світла [29].

Також, такі відключення можуть стати серйозним перешкодженням для нормального функціонування фінансових технологій. Наприклад, відключення електропостачання може призвести до неможливості здійснення електронних платежів або доступу до банківських рахунків через відсутність живлення для комп'ютерів та серверів.

Окрім цього, тривалі перерви в електропостачанні та інтернеті можуть стати вразливим місцем для кібератак та злочинних дій у банківському секторі. Недоступність мережі може ускладнити захист фінансових даних та особистої інформації клієнтів, що підвищує загрозу кіберзлочинності.

Таким чином, забезпечення стійкості та безпеки електропостачання та інтернету стає критично вразливим місцем у розвитку цифрових фінансових технологій в Україні.

ідтік талановитих фінтех спеціалістів закордон.

Проблема відтоку кадрів з високим рівнем знань та інноваційними підходами до розробки та впровадження фінтех-продуктів і послуг є серйозною проблемою у сучасній Українській практиці.

Відповідно до дослідження ринку праці, яке було проведено Європейською Бізнес Асоціацією, майже 74% компаній респондентів відмітили, що зараз на загальному ринку праці відчувається стійкий дефіцит кадрів. Також цікаво, що ще восени минулого року цей показник складав 55% [39].

З однієї сторони, причинами такого відтоку є те, що іноземні компанії та фінтех-стартапи пропонують більш привабливі умови праці, можливості кар'єрного зростання, а також можливість працювати над глобальними проектами.

З іншої сторони, не менш важливими причинами є фактори в середині нашої країни, які включають страх отримати поранення внаслідок бойових дій, психологічна втома, посилення мобілізації і відсутність належного фінансування та підтримки молодих фінтех-компаній з боку держави.

низька представленість глобальних фінтех-брендів на українському ринку.

Через низький рівень представленості глобальних фінтех компаній в Україні, українські споживачі, а особливо підприємці, є трохи обмежені у своєму виборі, оскільки вони мають доступ лише до обмеженого числа фінтех-продуктів та сервісів. Це, у свою чергу, обмежує конкуренцію на ринку та знижує стимули до інновацій серед місцевих компаній. Крім того, відсутність великих глобальних гравців впливає на рівень інвестицій та фінансування в цифрові фінансові проекти в Україні, оскільки ці компанії часто мають значний обсяг капіталу для вкладання в розвиток нових технологій.

Таким чином, обмежений вибір може призвести до відставання українського ринку від світових стандартів та інновацій, оскільки більш широкий вибір фінтех-продуктів та послуг стимулює конкуренцію, що зазвичай призводить до покращення якості, інновацій та зниження цін для споживачів.

Отже, недостатня представленість глобальних фінтех-брендів може уповільнити розвиток цифрових фінансових технологій в Україні та позначитися на конкурентоспроможності країни в глобальному масштабі.

низька зацікавленості українських фінтех компаній на вихід на більш стабільні іноземні ринки.

На сьогоднішній день, багато українських компаній усвідомили, що для збереження конкурентоспроможності в Україні необхідно розширювати свої ринки за кордон. Однак, деякі з них відчують зручність та впевненість в роботі на "домашньому полі", визначаючи український ринок своїм пріоритетом. Зазвичай, до основних ризиків, які такі компанії вбачають для себе, включають складнощі у

знаходженні бізнес-партнера та фінансування маркетингу та піару в інших державах. Це становить проблему як для нас, так і для іноземних інвесторів, які можуть не розуміти, чому вони мають інвестувати у проект, обмежений лише однією країною.

Проте з початком війни та зростанням геополітичних ризиків, все більше фінтех компаній починають розуміти необхідність активнішого виходу на зовнішні ринки.

Загалом, українські фінтех компанії мають значний потенціал для проникнення на ринки Південної Америки та Близького Сходу. Ці ринки пропонують більші перспективи через меншу конкуренцію та менш складну регуляторну політику, порівняно з Європою або США. Українські фінтех-компанії можуть залучити увагу зарубіжних споживачів своєю технологічністю та зручністю, яку вони вже відточили на вітчизняному ринку через роки сильної конкуренції.

Проте, навіть при існуванні потенційно вигідних ринків, значна частина українських фінтех-компаній залишається сконцентрованою на внутрішньому ринку, і лише обмежений відсоток з них має плани для міжнародної експансії. Якщо вдасться вирішити цю проблему, фінтех сектор може очікувати багатократного зростання. Головне завдання - знайти шлях для масштабування фінтеху в Україні та виходу на міжнародний ринок.

начний відсоток сірої економіки серед ФОП і малих і середніх підприємств, що спричиняє зменшення прибутку від операцій, які мають цифровий слід.

Значний відсоток сірої економіки серед ФОП і малих і середніх підприємств (МСП) становить серйозну перешкоду для розвитку цифрових фінансових технологій в Україні. Сіра економіка, де частина операцій проводиться офіційно, а інша - поза межами офіційного обігу та оподаткування, є серйозним фактором, що впливає на доходи фінтех компаній. Зокрема, фінтех компанії можуть втрачати частину потенційних доходів через низький рівень фінансової прозорості та оподаткування серед ФОП та МСП, які входять до складу їх клієнтської бази.

У ході проведеного дослідження було встановлено, що наразі частка ФОП і МСП серед клієнтів фінтех компаній складає 22%, що є доволі значимою частиною клієнтського спектру. Це свідчить про те, що ці компанії є важливими клієнтами для фінтех сектору, проте присутність сірої економіки серед них суттєво ускладнює реалізацію повного потенціалу цифрових фінансових технологій у цьомі сегменті аудиторії. Так, зниження обсягів операцій, що підлягають оподаткуванню, може призвести до зменшення обсягів даних, доступних для аналітики та ризик-менеджменту в фінтех компаніях.

Таким чином, боротьба з сірою економікою та підвищення рівня фінансової прозорості серед ФОП і МСП є доволі важливим завданням для стабільного розвитку цифрових фінансових технологій в Україні.

изький рівень фінансової та цифрової грамотності населення.

У зв'язку зі стрімким розвитком цифрових фінансових технологій і поширенням їх використання необхідність підвищення рівня фінансової та цифрової грамотності населення в Україні стає ключовим завданням. Фінансова грамотність включає розуміння основних принципів фінансів, уміння керувати особистим бюджетом, вміння розрізняти ризики та приймати обдумані фінансові рішення. Цифрова грамотність, з свого боку, передбачає розуміння технологій, зокрема використання онлайн платформ та інтернет-банкінгу, а також здатність впевнено та безпечно користуватися цифровими фінансовими сервісами.

Українському населенню необхідно мати достатній рівень фінансової та цифрової грамотності, щоб ефективно користуватися новітніми фінансовими технологіями, наприклад мобільним банкінгом і безготівковими платежами, електронними грошима або інвестиційними платформами. Брак такої грамотності може призвести до недовіри до цифрових фінансових послуг, ризику безпеки даних та втрати можливостей для фінансового розвитку.

На базі вищезазначених недоліків і проблем, у розвитку цифровізації фінансових технологій в Україні яскраво виділяється основний виклик - інтеграція національної фінтех-екосистеми в глобальну фінтех-екосистему.

Так, інтеграція національної фінтех-екосистеми в глобальну фінтех-екосистему є серйозним викликом, який потребує уваги як уряду, так і приватного сектору. Цей виклик полягає в забезпеченні взаємодії та сумісності між вітчизняними та міжнародними фінтех-платформами, стартапами та регуляторами для забезпечення ефективного та сталого розвитку цифровізації фінансових технологій.

Інтеграція національної фінтех-екосистеми в глобальну фінтех-екосистему може стати важливим фактором успіху фінансової галузі країни. Це дозволяє компаніям виходити на нові ринки, отримувати технології та інвестиції та сприяє обміну досвідом і найкращими практиками з міжнародними партнерами.

Однак інтеграція також спричиняє певні труднощі, особливо з точки зору сумісності нормативно-правового середовища між країнами, культурних відмінностей і захисту персональних даних. Крім того, конкуренція на міжнародному ринку може бути дуже жорсткою, що вимагає від національних фінтех-компаній значних зусиль для підвищення їхньої конкурентоспроможності.

Підсумовуючи, можемо сказати, що практика впровадження цифрових фінансових технологій в Україні стикається з рядом викликів та недоліків, основною причиною яких є повномасштабна війна та пов'язані з цим фактори. Для успішного вирішення цих проблем необхідно комплексне та спільне зусилля з боку уряду, приватного сектору та громадськості, зокрема у сфері інтеграції з міжнародною фінтех-екосистемою. Тільки завдяки цьому можна забезпечити стабільний та ефективний розвиток цифрового фінансового сектору в Україні, який відповідатиме вимогам сучасного світового ринку та сприятиме подальшому економічному зростанню країни.

3.2. Шляхи вдосконалення цифровізації фінансових технологій в Україні

Відповідно до висновків попереднього розділу, можна впевнено сказати, що в умовах війни розвиток ринку фінансових технологій в Україні зазнає певних труднощів, але все ж зберігається потенціал для подальшого зростання. Розв'язання намічених проблем вимагає комплексного підходу, що охоплює регуляторну політику, технологічний розвиток, фінансову грамотність та створення стимулів для інноваційного зростання.

Так, вирішення проблем і подолання сучасних викликів у сфері цифровізації фінансових технологій і, у той же час, покращення існуючих процесів передбачає реалізацію наступних заходів (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Ключові заходи, реалізація яких є необхідною для вдосконалення розвитку цифровізації фінансових технологій в Україні.

№	Назва заходу
	Забезпечення релокації фінтех компаній задля безпеки і цілісності команди в умовах військових дій.
	Створення стимулів для збереження та повернення талановитих фінтех спеціалістів до України.
	Підтримка розвитку фінтех стартапів та компаній шляхом надання фінансової підтримки, створення інкубаторів та акселераторів, а також сприяння доступу до інвестиційних ресурсів.
	Розробка та впровадження комплексної програми з боротьби з сірою економікою, спрямованої на підвищення фінансової прозорості та контролю над фінансовими операціями.
	Підвищення доступності та безпеки безготівкових розрахунків.
	Впровадження в Україні власної цифрової валюти центрального банку і регулювання ринку криптоактивів.
	Впровадження навчальних програм з фінансової та цифрової грамотності для населення, спрямованих на підвищення рівня фінансової обізнаності та ефективного використання цифрових фінансових інструментів.
	Впровадження сміливих фінтех рішень у банківському секторі

Джерело: розроблено автором

Розглянемо сутність та особливості реалізації цих заходів.

абезпечення релокації фінтех компаній задля безпеки і цілісності команди в умовах військових дій.

У зоні бойових дій фінтех компаніям, як і іншим, доводиться стикатися з серйозними викликами, пов'язаними з безпекою персоналу та збереженням нормального функціонування бізнесу. Подальшій коректній роботі фінтеху в Україні може сприяти розробка стратегій релокації персоналу та виробничих потужностей у більш безпечні регіони. Ця стратегія також може включати розгляд можливості переведення роботи співробітників в онлайн формат, а також організацію тимчасово укомплектованих генераторами і супутниковим інтернетом робочих місць для працівників, які перебувають у містах, які є близькими до фронту.

Крім того, важливою є підтримка психологічного стану персоналу та забезпечення їхньої безпеки та комфорту, у тому числі надання консультацій та психологічної підтримки для працівників та їх родин, а також організацію евакуації у безпечні зони у разі потреби.

творення стимулів для збереження та повернення талановитих фінтех спеціалістів до України.

Україна, як і багато інших країн, стикається з проблемою відтоку талановитих фахівців у високотехнологічних сферах. І хоч це явище було завжди, і є по суті «міграційною нормою» у сучасному світі, проте в умовах повномасштабної війни це явище дійшло свого апогею. Так, щоб забезпечити сталість розвитку сектору та його конкурентоспроможність, необхідно вжити заходів для збереження та повернення кваліфікованих кадрів в Україну.

Для створення привабливого середовища для роботи в Україні на ринку фінтех послуг необхідно створити конкурентоспроможні умови оплати праці, адекватний рівень соціальних гарантій та можливостей для кар'єрного зростання. Загалом, буде доцільно перейняти досвід і стратегії інших країн у цьому питанні. Це, у свою чергу, може включати в себе системи преміювання, бонусні програми, можливості для професійного навчання та розвитку, а також гнучкий графік роботи та можливість віддаленої роботи.

підтримка розвитку фінтех стартапів та компаній шляхом надання

фінансової підтримки, створення інкубаторів та акселераторів, а також сприяння доступу до інвестиційних ресурсів.

Для ефективного розвитку української фінтех-індустрії необхідно активно підтримувати та стимулювати розвиток фінтех-стартапів та компаній. Одним із можливих напрямків підтримки є надання фінансової допомоги стартапам на ранніх стадіях розвитку, щоб вони могли розробляти інноваційні продукти та послуги. Цього можна досягти шляхом розробки програми грантів та стипендій спрямованих на підтримку фінтех-інновацій в Україні.

Крім того, необхідно створити сприятливі умови для створення та розвитку фінансово-технологічних стартапів шляхом створення інкубаторів та акселераторів для підтримки формування бізнес-моделей, вдосконалення продуктів і послуг, залучення інвестицій та партнерів. Ці програми можуть включати наставницьку підтримку, навчальні заходи та мережі доступу, щоб стартапи могли швидше рости та розвиватися. Для цієї цілі також мають бути створені спеціальні інвестиційні фонди, платформи для зустрічей інвесторів та стартапів, а також програми підтримки для приваблення інвесторів. Такий підхід дозволить стимулювати інвестиційний інтерес до українських фінтех проектів та сприятиме їхньому успішному розвитку на внутрішньому та міжнародному ринках.

розробка та впровадження комплексної програми з боротьби з сірою економікою, спрямованої на підвищення фінансової прозорості та контролю над фінансовими операціями.

Для підвищення прозорості та контролю над фінансовими операціями важливо розробити та впровадити комплексну програму з боротьби з сірою економікою. Ця програма повинна включати в себе ряд заходів, спрямованих на зменшення нелегальних фінансових операцій та підвищення рівня фінансової прозорості.

Перш за все, необхідно розробити стратегію боротьби з сірою економікою, яка буде спрямована на удосконалення правового регулювання, посилення контролю та впровадження ефективних заходів з попередження та припинення нелегальних фінансових операцій.

Крім того, важливим елементом комплексної програми є розробка та впровадження сучасних технологій та інструментів для моніторингу та аналізу фінансових потоків, які дозволять ефективно виявляти та усувати випадки сірої економіки. Також важливо забезпечити співпрацю з іншими країнами та міжнародними організаціями у сфері боротьби з фінансовою злочинністю, що сприятиме ефективному обміну інформацією та спільним діям у цьому напрямку.

Ще однією з важливих складових такої програми може стати розгляд стратегій зменшеного оподаткування для ФОП та МСП. Реформування податкової системи може стимулювати учасників тіньового сектору перейти до легальної діяльності, знижуючи тим самим обсяги сірої економіки. Подібні стратегії успішно застосовувалися в країнах Центральної та Східної Європи, де зменшення податкового тягаря для малих підприємств сприяло стимулюванню їхнього розвитку та залученню до легальної економіки.

Підсумовуючи, можемо сказати, що тільки комплексний підхід дозволить зменшити вплив сірої економіки на фінансову систему країни та створить умови для сталого розвитку фінансового сектору.

Підвищення доступності та безпеки безготівкових розрахунків.

Для забезпечення ефективної цифровізації фінансових технологій в Україні також важливо зосередитися на підвищенні доступності та безпеці безготівкових розрахунків, як однією з найпопулярніших фінансових послуг. Це передбачає розробку та впровадження новітніх технологій, які спростять та забезпечать безпеку безготівкових платежів для всіх категорій користувачів.

Перш за все, необхідно забезпечити широке поширення електронних платіжних систем та інтернет-банкінгу, що дозволить користувачам здійснювати безготівкові операції з будь-якої точки України за допомогою мобільних пристроїв або комп'ютерів. При цьому важливо забезпечити надійний захист персональних даних та фінансових транзакцій, щоб уникнути можливості кібератак та шахрайства.

Крім того, важливо розвивати інфраструктуру безготівкових розрахунків, зокрема, розширювати мережу пунктів прийому безготівкових платежів у

торговельних закладах та сервісних центрах. Також потрібно забезпечити доступність безготівкових платіжних засобів для людей з обмеженими можливостями та малозабезпечених верств населення.

Для забезпечення безпеки безготівкових розрахунків необхідно посилення співпраці між урядом, фінансовими установами та технологічними компаніями з метою розробки та впровадження заходів по боротьбі з кіберзлочинністю та захисту від шахрайства.

проведення в Україні власної цифрової валюти центрального банку і регулювання ринку криптоактивів.

На шляху до розвитку цифровізації економіки в Україні у 2024 році очікується впровадження двох ключових ініціатив, що вплинуть на розвиток ринку платіжних послуг та інтеграцію України з Європейським Союзом. Перша - це впровадження в Україні власної цифрової валюти центрального банку. Згідно з даними аналітичного центру Atlantic Council, до кінця 2023 року понад 130 центральних банків планують запуснути програми з розроблення власних цифрових валют, що мають стати альтернативою криптовалютам [40]. Друга ініціатива - регулювання ринку криптоактивів.

Національний банк України також працює над впровадженням української цифрової валюти - Е-гривні, яка спростить миттєві роздрібні платежі та стане альтернативою наявним інструментам. Водночас, регулятор підтримує побоювання інших центральних банків щодо негативного впливу цифрової валюти на фінансову систему. У цьому контексті важливо ретельно працювати над розробкою та впровадженням ефективного регулювання.

Україна вже зараз входить до лідерів за користуванням криптовалютою, і наявність грамотного державного регулювання може сприяти розвитку цього ринку. В парламенті розглядається законопроект, спрямований на регулювання обігу віртуальних активів в Україні. Очікується, що його прийняття створить умови для стабільної роботи та розвитку ринку віртуальних активів в Україні, сприятиме інноваційному розвитку фінансових технологій та зростанню довіри до цифрових фінансових інструментів.

провадження навчальних програм з фінансової та цифрової грамотності для населення, спрямованих на підвищення рівня фінансової обізнаності та ефективного використання цифрових фінансових інструментів.

Для вирішення проблеми з низьким рівнем фінансової і цифрової грамотності населення в Україні необхідно активно працювати над розробкою та впровадженням навчальних програм, спрямованих на підвищення рівня обізнаності населення з питань фінансових послуг та використання цифрових фінансових інструментів.

Перш за все, важливо розробити імplementовані навчальні програми для різних груп населення, включаючи дорослих, молодь та людей похилого віку. Ці програми мають охоплювати широкий спектр тем, включаючи основи фінансового планування, ефективне управління фінансами, безпека фінансових транзакцій в інтернеті і тд.

Крім того, важливо забезпечити доступність таких навчальних програм у всіх регіонах країни, включаючи віддалені сільські райони. Це може бути здійснено за допомогою розвитку онлайн-курсів та вебінарів, а також організації навчальних заходів у школах, бібліотеках та громадських центрах.

Навчальні програми повинні бути практично спрямованими та адаптованими до конкретних потреб різних категорій населення. Це допоможе збільшити рівень фінансової та цифрової грамотності серед населення та створити сприятливі умови для ефективного використання цифрових фінансових технологій.

провадження сміливих фінтех рішень у банківському секторі.

За результатами проведеного дослідження встановлено, що впровадження цифрових технологій в установах банківського сектору має позитивний вплив на їх діяльність. Новітні і сміливі цифрові рішення дозволяють банкам оптимізувати процеси, підвищувати швидкість обслуговування клієнтів та покращувати якість послуг.

Так, наприклад, успішний проект з необанкінгу – monobank, від Універсал Банку, став чудовим прикладом ефективного використання цифрових фінансових технологій у банківській діяльності. Цей проект дозволив банку покращити своє

фінансове положення, розширити свої фінансові послуги за межі класичного банкінгу та залучити нову аудиторію. Такі успішні приклади свідчать про те, що банки повинні бути відкриті до прийняття складних інноваційних рішень та активно впроваджувати цифрові технології для підвищення ефективності своєї діяльності та задоволення потреб клієнтів.

Узагальнюючи ключові шляхи подальшого посилення цифровізації фінансових технологій в Україні, можна зробити висновок, що успішна реалізація цих ініціатив відкриє нові можливості для фінансового сектору країни.

Реалізація наведених методів потребує спільних зусиль державних відомств, підприємств та громадськості. Позитивні результати від впровадження цифрових технологій у фінансовий сектор України можуть стати каталізатором економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та покращення якості життя громадян.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, можемо сказати, що термін «цифровізація» охоплює широкий спектр процесів та технологій, спрямованих на впровадження новітніх технологій та створення цифрових інфраструктур. Цифровізація фінансових технологій також відіграє важливу роль у модернізації фінансових технологій та створенні нових бізнес-моделей, що задовольняють потреби вимогливих клієнтів. Зокрема, цифрові інструменти допомагають оптимізувати процеси надання фінансових послуг та зменшити їхні витрати. Наведена класифікація фінтех послуг показує різноманітність цього сектору: від банківської справи до альтернативного кредитування. Зростання цього сектору свідчить про живий та динамічний характер фінансового ринку і показує, що завжди існує місце для нових інновацій та розвитку.

У результаті аналізу також було виявлено основні нормативно-правові документи, які визначають термін «цифровізація» та наводять стратегічні напрями цифровізації економіки України, і відтак впливають на її рівень у нашій країні. Крім того, було проведено аналіз ключових концепцій проєктів, що пропонують стратегію підвищення рівня цифровізації економіки і цифрової компетентності в Україні, також було визначено їх ефективність шляхом порівняння фактичних і планових цільових індексів. Загалом, велика кількість нормативно-правових актів, спрямованих на цифровізацію економіки, свідчить про зусилля в напрямку інтеграції з Європейським Союзом. Проте, наявна нормативно-правова база не враховує достатньо стрімких змін та криз, що відбулися в Україні за останні роки. Це свідчить про необхідність актуалізації нормативно-правової бази з урахуванням економічних змін та останніх тенденцій цифровізації світової економіки.

Узагальнюючи аналіз сучасного стану ринку цифровізації фінансових технологій України, можна зазначити, що ринок фінтех послуг у країні демонструє стійкий розвиток та активну конкуренцію.

Згідно з проведеним аналізом, виділено кілька ключових тенденцій:

По-перше, найбільш популярними напрямками у фінтесі за останні 5 років залишаються технології та інфраструктура та платежі і перекази.

По-друге, спостерігається збільшення використання технологій хмарних сервісів та API, що свідчить про стрімкий перехід фінтех компаній до цифрових рішень. Крім того, активно використовуються технології штучного інтелекту та чат-ботів, що сприяє підвищенню продуктивності та збільшенню конкурентоспроможності компаній.

По-третє, аналіз показав, що центром фінтех активності був і залишається Київ, друге місце займає Львів, третє – Дніпро.

У цілому, ринок цифровізації фінансових технологій України демонструє потенціал для подальшого зростання та розвитку, але вимагає уваги до вирішення внутрішніх та зовнішніх викликів, зокрема стабілізації політичної ситуації та розвитку інфраструктури цифрових технологій.

У ході аналізу використання цифрових фінансових технологій у банківському секторі було з'ясовано, що наразі банки активно використовують різноманітні цифрові фінансові рішення, такі як мобільний та інтернет банкінг, POS-термінали, мобільні термінали, віртуальні картки, NFC, чат-боти та штучний інтелект, для поліпшення обслуговування клієнтів та оптимізації внутрішніх процесів. Таким чином, впровадження фінтех послуг сприяє конкурентоспроможності банків, стимулює їхній розвиток і сприяє покращенню фінансової інклюзії в Україні. Розширення спектру фінансових послуг за допомогою інноваційних технологій стає ключовим фактором у підтримці економічного зростання та створенні сприятливого середовища для всіх учасників ринку.

Підсумовуючи аналіз фінансових показників Universal Bank до і після впровадження проекту з необанкінгу можна зробити висновок, що впровадження необанку monobank під ліцензією Universal Bank мало позитивний вплив на фінансові показники роботи банку та його нормативи.

Зокрема, після впровадження monobank спостерігається позитивна динаміка росту рентабельності активів (ROA) та власного капіталу (ROE), що може підтверджувати позитивний вплив впровадження monobank на фінансову діяльність банку.

Незважаючи на те, що інші фактори також вплинули на ці показники, результати дослідження свідчать про значний внесок monobank у поліпшення фінансової ситуації у Universal Bank, який мав певні фінансові проблеми до започаткування проекту. Таким чином, можемо зробити висновок, що впровадження необанкінгу відкриває шлях до нових можливостей для банків та сприяє покращенню їхньої конкурентоспроможності на ринку.

Також, у ході проведеного дослідження було виділено шість основних проблем у практиці цифровізації фінансових технологій, на основі чого, можемо сказати, що практика впровадження цифрових фінансових технологій в Україні стикається з рядом викликів та недоліків, основною причиною яких є повномасштабна війна та пов'язані з цим фактори.

Для вирішення цих проблем також було наведено узагальнені ключові шляхи подальшого посилення цифровізації фінансових технологій в Україні. Їх успішна реалізація має відкрити нові можливості для фінансового сектору країни, ставши каталізатором економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та покращення якості життя громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ифровізація. Глосарій Gartner. URL: <https://www.gartner.com/en/information->

h

t

усева О.Ю., Легомінова С. В. Диджиталізація – як інструмент удосконалення бізнес-процесів, їх оптимізація. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 1 (23). С.

s

уль С. І. Сучасні методики інтегральної оцінки діджиталізації світової економіки та ринку праці. Причорноморські економічні студії. – 2019. – Вип. 42. – С. 12–18.

/

ченко Б.С., Бірюк С.О., Левченко К.М. Діджиталізація фінансового ринку у контексті поствоєнного відновлення України. Ефективна економіка. 2023. №7

уницька І.І., Богріновцева Л.М. Вплив цифрових технологій на розвиток фінансового ринку України. Економіка та суспільство. 2023. №49.

тн

в

т

у

Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України за станом на 9 січня 2007 року за № 537-V.

Про електронну комерцію: Закон України за станом на 14 січня 2020 року за № 28.

Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: Постанова Кабінету міністрів України від 21 жовтня за №835.

Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету міністрів України від 17 січня 2018 року за № 67.

Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження

n

ф

і

в

плану заходів з її реалізації: Постанова Кабінету міністрів України від 3 березня за №167-р.

h

h

h

Про віртуальні активи: Закон України від 14 грудня 2021 за № 1953-IX.

Європейський Регламент MiCA — чи на часі його імплементація?. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/08/4/702908/>. (Дата звернення: 13.04.2024).

Про хмарні послуги: Закон України від 16 січня 2024 за № 3549-IX. (Дата звернення:

h

Про платіжні послуги: Закон України від 12 січня 2023 за № 2888-IX. (Дата звернення: 13.04.2024).

Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Національний Банк України.

h

Стратегії з розвитку фінтеху в Україні до 2025 року: Звіт про реалізацію за 2021 рік.

Національний Банк України. URL:

Дата звернення: 18.04.2024).

h

Стратегія розвитку фінансового сектору України. Національний Банк України.

Дата звернення: 18.04.2024).

h

Каталог фінтех-компаній України 2023. Українська асоціація фінтех та

інноваційних компаній. URL:

Дата звернення: 20.04.2024).

h

Бороденко Т.М., Гапонюк Р. М. Маркетинг у банківській сфері в умовах сучасних

викликів. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 6. с.160-165.

Наконечна О.С., Михайлик О.М. Fintech в банківському бізнесі: особливості

h

h

h

h

розвитку та потенційні можливості. Підприємництво та інновації. 2022. Вип. 23. С.

Відкритий банкінг (Open Banking): революційна трансформація міжнародного та у

чат-бот для банку. Можливості та переваги. Gerabot. URL: [URL: повернення: 22.04.2024](#)).

а

АІ в банківській сфері: чат-боти, вибивання боргів і боротьба із шахраями. АІ

н

с

Концепція відкритого банкінгу. Національний Банк України. URL: [https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Open_banking_conception_NBU_2023.pdf?](https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Open_banking_conception_NBU_2023.pdf)

о

PaySpace Magazine Awards 2023: Найкращий цифровий банк. URL: <https://psm7.com/awards-2023/nomination/company/best-digital-bank/monobank->

Необанк: поняття, історія та перспектива розвитку в Україні. Юридична газета. [\(Дата звернення: 28.04.2024\)](#).

Наглядова статистика. Національний Банк України. URL:

к

Дослідження ринку праці України 2024. Європейська Бізнес Асоціація. URL: <https://eba.com.ua/try-chverti-robotodavtsiv-vidchuvayut-defitsyt-kadriv-v-ukrayini/>.

[\(Дата звернення: 04.05.2024\)](#).

CBDCs will further fragment the global economy—and could threaten the dollar. Atlantic

к

д

я

g

m

e

в

к

т